

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! atheneum Emanuel Hiel te SCHAARBEEK

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Instellingsnummer	41756
Instelling	GO! atheneum Emanuel Hiel
Directeur	C. ROSSENBACKER
Adres	Charles Gilisquetlaan 34 - 1030 SCHAARBEEK
Telefoon	02 241 31 08
E-mail	info@kahiel.be
Website	http://www.kahiel.be
Bestuur van de instelling	GO! Scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SG GO Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dieleghemse Steenweg 24 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	17-03-2014; 18-03-2014; 19-03-2014; 20-03-2014; 21-03-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	21-03-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	28-05-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Luc MONDELAERS
Teamleden	Yves BLIECK, Bart MAES, Eric SUYS, Vinciane VANDERHEYDE, Bart WINDELS
Deskundige(n) behorend tot de administratie	NIHIL
Externe deskundige(n)	NIHIL

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049)	8
3.1.1.2 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)	12
3.1.1.3 Toegepaste economie en stage toegepaste economie in tso derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2008/063 en 2007/065)	14
3.1.1.4 Wiskunde in eerste graad A-stroom en in tso tweede graad in de studierichtingen Handel en Toerisme (leerplannen 2006/005 en 2007/038)	16
3.1.1.5 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Wetenschappen-wiskunde (leerplan 2006/060)	18
3.1.1.6 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) in eerste graad A-stroom, in aso en tso	19
3.1.1.7 Engels in bso tweede graad in de studierichtingen Basismechanica en Hout (Leerplan 2010/025)	21
3.1.1.8 Engels in bso tweede graad in de studierichting Kantoor (Leerplan 2010/027)	23
3.1.1.9 Frans in bso derde graad in de studierichting Kantoor (Leerplan 2012/044)	26
3.1.1.10 Specifiek gedeelte in bso tweede graad in de studierichting Basismechanica (leerplannen 2006/028, 2009/013, 2008/021, 2004/146, 2004/147)	29
3.1.1.11 Specifiek gedeelte in bso derde graad in de studierichting Centrale verwarming en sanitaire installaties (leerplannen 2002/181, 2002/182, 2002/183)	31
3.1.1.12 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso derde graad in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025)	32
3.1.1.13 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) in bso	35
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?	36
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	37
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	38
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	39
4.1 Evaluatiepraktijk	39
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	41
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	44
6.1 Wat doet de school goed?	44
6.2 Wat kan de school verbeteren?	44
6.3 Wat moet de school verbeteren?	44
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	45
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING	45

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.

De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het atheneum Emanuel Hiel is een middelgrote school met meer dan 700 leerlingen. Naast een A-stroom in de eerste graad biedt de school een brede waaier aan studierichtingen aan binnen de onderwijsvormen aso en bso en een beperkt aantal studierichtingen binnen de onderwijsvorm tso. De school organiseert haar onderwijs op twee vestigingsplaatsen. De eerste graad A-stroom, het aso en het tso zijn gehuisvest op de campus Emanuel Hiel, het bso op de campus Victor Horta. Op de campus Victor Horta wordt onder een apart instellingsnummer ook een eerste graad B-stroom georganiseerd. Daarvoor is een autonome schoolleiding bevoegd. Het atheneum Emanuel Hiel heeft de bevoegdheid over het pedagogisch beleid van zijn bso-studierichtingen aan deze schoolleiding afgestaan. Dit neemt niet weg dat het atheneum Emanuel Hiel als organiserende school verantwoordelijk blijft voor het bso. Daarom wordt in dit rapport onder punt 3 ('Respecteert de school de onderwijsreglementering?'), onder punt 6.3 ('Wat moet de school verbeteren?'), onder punt 7 ('Advies betreffende de erkenningsvoorwaarden') en punt 8 ('Vaststellingen betreffende de overige regelgeving') niet enkel verslag uitgebracht over de eerste graad A-stroom, het aso en het tso, maar ook over het bso. De onderdelen '4 Bewaakt de school de eigen kwaliteit?', '5 Algemeen beleid van de school', '6.1 Wat doet de school goed?' en '6.2 Wat kan de school verbeteren?' slaan in dit verslag enkel op de eerste graad A-stroom, het aso en het tso. Voor het bso wordt over deze aspecten verslag uitgebracht in het doorlichtingsrapport van het technisch atheneum Victor Horta. Ook deze samenvatting gaat, met uitzondering van de laatste alinea, enkel over de eerste graad A-stroom, het aso en het tso.

Het leerlingenaantal op campus Emanuel Hiel is de laatste jaren sterk toegenomen. Vorig schooljaar waren er iets meer dan 460 leerlingen, waarvan 35% in de eerste graad A-stroom, 30% in het aso en 35% in het tso. Het leerlingenpubliek wordt gekenmerkt door zijn multiculturele verscheidenheid. Voor het overgrote deel van de leerlingen is het Nederlands niet de thuistaal, maar enkel de schooltaal. Heel wat leerlingen hebben, nog vóór zij in de school terechtkwamen, leerachterstand opgelopen.

De school beschouwt het als haar maatschappelijke opdracht een kansenbevorderend beleid te voeren. Ze beoogt bij elke leerling maximale leerwinst te bewerkstelligen zonder daarbij concessies te doen inzake onderwijskwaliteit. Vernieuwend en creatief onderwijs moeten het mogelijk maken om hoge normen te bereiken. Ze wil een leerlinggerichte, maar regelduidelijke school zijn. Omdat een groot aantal leerlingen gebrekkig Nederlands spreekt, zet ze maximaal in op het voeren van een taalbeleid Nederlands.

De school speelt in op de behoeften van de leerlingen door hen een ondersteunend leer- en leefklimaat aan te bieden. Speerpunten daarbij zijn de leerbegeleiding en de uitbouw en implementatie van het taalbeleid Nederlands. Toch wordt de schoolvisie nog niet volledig gerealiseerd. In de doorgelichte vakken wordt het beheersingsniveau van de evaluatie onvoldoende bewaakt.

Aan het schoolteam worden hoge eisen gesteld. De meeste leraren geven blijk van een groot engagement. Zij leveren inspanningen om ook buiten de lessen de leerlingen bij hun leerprocessen te ondersteunen. Voor huiswerkbegeleiding kunnen de leerlingen in het open leercentrum terecht. Dat fungeert tevens als taalatelier waar één van beide taalcoördinatoren permanent aanwezig is om de leraren hulp te bieden bij het talig maken van hun lessen. Om beter tegemoet te komen aan de specifieke noden van de leerlingen, ontwikkelen verscheidene leraren eigen cursusmateriaal. Voor een aantal vakken beantwoordt dit materiaal nog niet helemaal aan de verwachtingen. Vaak zijn de gehanteerde didactische werkvormen nog te sterk leraargestuurd. Daarom heeft de school dit schooljaar een meerjarenproject opgestart dat via een andere didactische aanpak de leerwinst en de betrokkenheid van de leerlingen bij het leerproces wil verhogen.

De schoolleiding ondersteunt en stimuleert de teamleden bij hun taakuitvoering. Ze stuurt de vakgroepen doelgericht aan. De mogelijkheden voor de teamleden om via allerhande werkgroepen aan de besluitvormingsprocessen deel te nemen, wijzen op een gedeeld leiderschap.

De school heeft aandacht voor interne kwaliteitszorg en -bewaking. Bij het op gang brengen van schoolvernieuwingen speelt de lerarenraad een cruciale rol. Aansluitend bij een bevraging van leraren en leerlingen heeft die een meerjarenplan opgesteld met als doel de leerlingenmotivatie te verhogen. Daarbij werden voor een reeks aandachtsgebieden concrete doelstellingen en actiepunten geformuleerd. In dat kader werd recentelijk de evaluatiepraktijk onder de loep gehouden. Dat leidde tot het ontwikkelen van een heldere visie op het evalueren en tot het uitwisselen van voorbeelden van goede praktijk. Daarnaast verzamelt en analyseert de school in beperkte mate gegevens, zet ze bevragingen op bij de schoolparticipanten en stimuleert ze de leraren en de vakgroepen zichzelf te evalueren. In een aantal gevallen leidt dit tot bijsturingen. Toch ontbreekt het de school nog aan een totaalvisie op kwaliteitszorg waarbij ze vanuit het perspectief van permanente kwaliteitsverbetering voor elk van de onderwijsprocessen de fasen van de kwaliteitscirkel (plannen, uitvoeren, evalueren, bijstellen) systematisch doorloopt.

Verhoudingsgewijs kent de school vooral in het aso meer B- en minder C-attesten toe. Met haar attesteringsbeleid wil de school de leerlingen oriënteren naar studierichtingen die aansluiten bij hun aanleg en belangstelling. Iets minder dan gemiddeld stromen de afgestudeerden door naar het hoger onderwijs. Het studiesucces op het einde van het eerste jaar hoger onderwijs is veeleer teleurstellend, zowel voor de academisch als voor de professioneel georiënteerde opleidingen. Dit kan er op duiden dat de school er ondanks haar inspanningen nog niet in slaagt de meerderheid van haar leerlingen op een niveau te brengen waarbij zij succesvol aan hoger onderwijs kunnen participeren.

Het erkenningsonderzoek op basis van geselecteerde vakken wijst uit dat de school voor verscheidene vakken de onderwijsdoelstellingen bij haar leerlingen in voldoende mate realiseert. Voor het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen zet de school een puike prestatie neer. Voor een aantal vakken voldoet de leerplanrealisatie niet. Op de vestigingsplaats Emanuel Hiel is dat het geval voor wiskunde in de derde graad aso in de studierichting Wetenschappen-wiskunde. Op de vestigingsplaats Victor Horta schiet de leerplanrealisatie tekort voor Engels in de tweede graad bso van de studierichtingen Basismechanica en Hout. Voor het specifiek gedeelte voldoet de leerplanrealisatie niet in de tweede graad bso van de studierichting Basismechanica en in de derde graad bso van de studierichting Verzorging. Op de vestigingsplaats Victor Horta voldoet ook de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne' niet. Op deze vestigingsplaats wordt de disciplinaire beoordeling tevens onvoldoende gescheiden van de studiebeoordeling van de leerlingen. De school overtreedt daarmee de regelgeving. Omwille van deze tekorten brengt de onderwijsinspectie een gunstig advies beperkt in de tijd uit. De school zal over drie jaar moeten aantonen dat zij de vastgestelde tekorten in voldoende mate heeft verholpen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 1 A	wiskunde	
Graad 1 Handel	wiskunde	
Graad 1 Latijn	wiskunde	
Graad 1 Moderne wetenschappen	wiskunde	
Graad 2 ASO Economie		economie
Graad 2 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 2 BSO Kantoor	Engels	Engels
Graad 2 BSO Hout	Engels	
Graad 2 BSO Basismechanica	Engels	specifiek gedeelte
Graad 2 TSO Handel	wiskunde	
Graad 2 TSO Toerisme	wiskunde	
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragwetenschappen
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 BSO Kantoor	Frans	Frans
Graad 3 BSO Centrale verwarming en san. installaties		specifiek gedeelte
Graad 3 BSO Verzorging		specifiek gedeelte
Graad 3 TSO Handel		stage toeg. ec/verk, toegepaste economie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso tweede en derde graad in de studierichting Humane wetenschappen (leerplannen 2006/019, 2006/022, 2006/040, 2006/049)

Voldoet

De specifieke eindtermen en de leerplandoelstellingen worden voldoende bereikt. Het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk zijn leerplangericht. De leerbegeleiding is sterk.

Onderwijsaanbod	Het onderwijsaanbod is voor beide vakken goed afgestemd op de inhoud en het vereiste beheersingsniveau van de leerplandoelen. Er zijn nog enkele werkpunten op het vlak van volledigheid en samenhang.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met voldoende diepgang aan bod. Een beperkt aantal doelen krijgt minder aandacht. Bij gedragswetenschappen gaat het in de tweede graad over het doel in verband met de participatie aan het verenigingsleven, het doel over het veranderen van het maatschappelijk accepteren van gedragsuitingen naargelang tijd en ruimte, het doel in verband met de rol van lichaam en lichamelijke in de relatieopbouw en het sociaal functioneren van de mens en twee doelen in verband met sociale cohesie. In de derde graad gaat minder aandacht naar de effecten van het behoren tot een gezinsvorm op de ontwikkeling van jongeren en is de profielcomponent 'expressie' minder sterk uitgewerkt. In de tweede graad cultuurwetenschappen gaat te weinig aandacht naar het herkennen van veranderingsprocessen binnen diverse maatschappelijk velden, naar het vergelijken in tijd en ruimte van de relatie tussen verwachtingspatronen en de toegeschreven culturele identiteit en naar het vergelijken van kunstkritische waarderings van kunstwerken. In de derde graad worden de doelen in verband met het verbinden van opvattingen over de gelijkwaardigheid van mensen met actuele wereldbeelden en het met voorbeelden toelichten hoe culturele identiteit ontstaat en evolueert veeleer impliciet behandeld. Dit geldt ook voor de rol van onderwijs en andere maatschappelijke instituties in de overdracht van waarden. De benadering van de profielcomponent 'waarden en normen' strookt niet volledig met de leerplandoelen. Dit is een uitzondering: het zelf samengesteld materiaal is meestal een heldere en kwaliteitsvolle vertaalslag van de leerplandoelen. De beperkte uitval aan leerplandoelen is gedeeltelijk te wijten aan het gecombineerd aanbieden van verwante doelen over de profielcomponenten en vakken heen zonder de diepgang en de volledigheid op te volgen. In de tweede graad heeft het minder diepgaand behandelen van enkele doelen ook te maken met de leerstofverdeling over de beide leerjaren waarbij al te veel doelen in het tweede leerjaar aan bod kwamen. Deze verdeling is in het huidige schooljaar aangepast.

Het aanbod is sterk activerend, toepassingsgericht en contextrijk. Leerlingen krijgen frequent de kans om actief met de leerstof aan de slag te gaan en om begrippen, denkkaders en concepten toe te passen op concrete vraagstukken. Dit gebeurt onder meer aan de hand van heel wat verwervings- en verwerkingsopdrachten. Een aantal van deze opdrachten is opvallend creatief opgevat. Wetenschappelijke kaders en begrippen worden aangeleerd binnen zinvolle en voor de leerlingen herkenbare contexten. Er wordt sterk ingespeeld op de leefwereld van de leerlingen en op de actualiteit. Gastsprekers en goed in het leerproces geïntegreerde extra-murosactiviteiten maken het onderwijs levensecht.

Het curriculum vertoont verticale samenhang. Doelen uit de voorgaande leerjaren worden in het aanbod geïntegreerd en verder uitgediept. De leerstof wordt in toenemende mate complexer en meer omvangrijk. Toch is er af en toe onbedoelde herhaling en overlap. De samenhang tussen beide vakken komt vooral tot uiting in vakoverschrijdende extra-murosactiviteiten en in de gezamenlijke uitwerking van de onderzoekscompetentie. De samenhang is minder sterk op het vlak van de uitwerking van de andere leerplandoelen. De samenhang met de vakoverschrijdende eindtermen wordt bewust nagestreefd voor een aantal eindtermen die verwant zijn aan de leerplandoelen en voor leren leren.

Het werken aan de onderzoekscompetentie gebeurt aan de hand van een doordachte vak- en graadoverstijgende aanpak. De deelvaardigheden en de verschillende onderzoeksmethoden worden gradueel en in een toenemende complexiteit aangeboden. De onderzoekscompetentie wordt theoretisch goed onderbouwd. In de tweede graad zijn er deelopdrachten die betrekking hebben op de verschillende fasen van het werken aan de onderzoekscompetentie. De onderzoekscyclus wordt een eerste keer doorlopen. In het eerste en tweede leerjaar van de derde graad krijgen de leerlingen opdrachten waarin alle deelcompetenties moeten worden geoefend en toegepast. Dankzij deelopdrachten die zeer verfijnd op de deelvaardigheden van de onderzoekscompetentie zijn afgestemd en een intense begeleiding met concrete feedback, slagen de leerlingen er in werkstukken te realiseren die aan de criteria van de specifieke eindtermen voldoen. De diepgang is evenwel wisselend omdat de verschillende onderdelen van het onderzoek dikwijls onvoldoende worden geïntegreerd of omdat de conclusie van het onderzoek soms vrij oppervlakkig is.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De evaluatiepraktijk is leerplangericht, maar het bewaken van een evenwichtige bevraging van de verschillende beheersingsniveaus is een werkpunt. Ook het evenwichtig bevragen van alle doelen is een aandachtspunt, zij het in mindere mate.

De vraagstelling op de toetsen is representatief voor de examens. Af en toe overheerst evenwel het reproduceren van kennis. Er gaat in de evaluatie van het dagelijks werk ook aandacht naar attitudes die worden toegepast binnen de vakken. Dit gebeurt aan de hand van goed geoperationaliseerde criteria. Bij de vele taken en opdrachten in het dagelijks werk van de derde graad komen ook de meer complexe beheersingsniveaus (complexere vergelijkingen maken en verbanden leggen, synthetiseren, beoordelen) aan bod. Het door de leerlingen gerealiseerde niveau bij deze opdrachten is wisselend.

De vraagstelling bij de examens bestrijkt op een representatieve manier het geheel van de profielcomponenten waarrond de leerplandoelstellingen zijn geclusterd. Het bereiken van sommige leerplandoelen wordt aan de hand van heel wat examenopdrachten nagegaan. Een beperkt aantal doelen wordt wel aangeboden, maar is niet via de examens geëvalueerd. Een aantal van deze doelen is terug te vinden in opdrachten dagelijks werk. Enkele doelen zijn niet geëvalueerd.

De examenvragen worden opgesteld aan de hand van eigen criteria die de relatie tussen de verschillende taxonomische niveaus aangeven. Dit resulteert in een aanvaardbare verhouding tussen kennisreproductie, inzicht en toepassing. Er is een progressieve opbouw van de tweede naar de derde graad wat de complexiteit van sommige opdrachten, de omvang van de leerstof en de hoeveelheid examenopdrachten betreft. Soms wordt het reproduceren van kennis meer beklemtoond dan in de criteria is vooropgesteld. Dit is vooral het geval in de derde graad. In ongelijke mate verdeeld over de verschillende examens, wordt transfer nagestreefd aan de hand van nieuw aangeboden materiaal (casussen, teksten, afbeeldingen, grafieken). Er zijn toepassingen met betrekking tot de actualiteit en de eigen leefwereld. Er gaat af en toe aandacht naar het formuleren en onderbouwen van standpunten, maar daarbij wordt de koppeling met de leerstof te weinig expliciet gemaakt. Bij een aantal examens zijn de opdrachten gevarieerd en creatief.

Het gerealiseerde beheersingsniveau staat onder druk omdat een aantal mechanismen elkaar versterken. Een aantal toepassingsopdrachten is van een vrij eenvoudig niveau. Bij meer uitdagende opdrachten moet een aantal leerlingen afhaken. De leerstofoverzichten zijn leerondersteunend, maar leunen soms te dicht aan bij examenvragen zodat sprake kan zijn van verborgen reproductie. Opdrachten die gebruik maken van tekstanalyse peilen soms naar begrijpend lezen in plaats van naar het beheersen van leerplandoelen. Meer complexe vaardigheden komen in de examens weinig aan bod. Dit is wel het geval in opdrachten dagelijks werk waarvan het aandeel in de eindevaluatie beperkter is.

In de examens wordt de koppeling tussen de examenvragen en de leerplandoelstellingen correct weergegeven. De puntenverdeling op toetsen en examens is duidelijk. Dit geldt ook voor de evaluatiecriteria bij opdrachten en taken.

De evaluatiecriteria voor de onderzoekscompetentie zijn zeer sterk afgestemd op de specifieke eindtermen. Er is een criteriumgericht traject uitgetekend waarbij proces- en productevaluatie door de leraar en peerevaluatie en zelfreflectie door leerlingen een plaats hebben.

Wat de resultaten betreft, valt in sommige klasgroepen een vrij grote spreiding op. Een aantal leerlingen boekt tekorten voor de onderzochte vakken. Deze tekorten vallen samen met tekorten voor andere vakken. In de tweede graad geven ze meestal mee aanleiding tot een B-attest, in de derde graad tot een C-attest. Het studiesucces van oud-leerlingen in het vervolgonderwijs is zeer laag.

Leerbegeleiding De leerbegeleiding is omwille van de behoeften van de leerlingen gekenmerkt door een individuele aanpak en door een sterke integratie van leer- en taalondersteuning.
Preventief
Curatief

Er wordt geïnvesteerd in taalondersteuning en taalstimulering. Dit gebeurt aan de hand van het aanbieden van allerlei talig materiaal, opdrachten en taken, het frequent gebruik van interactieve werkvormen en betekenisvolle contexten, het corrigeren van taalfouten, het aanleren voor vakspecifieke woordenschat. Veel aandacht gaat naar strategieën voor het begrijpen en analyseren van teksten. De taal in de vraagstelling bij opdrachten, toetsen en examens ondersteunt het leren. Ondanks al deze inspanningen is het talig niveau van nogal wat leerlingen zwak. Recentelijk is gestart met het testen van een 'stappenplan taalbeleid' in het eerste leerjaar van de tweede graad. Taaldoelen en vakdoelen, taalstrategieën en leerstrategieën worden daarbij doelgericht aan elkaar gekoppeld.

De werking op het vlak van leren leren is goed afgestemd op de vakoverschrijdende eindtermen. Dit is minder het geval voor de mate van zelfstandigheid. De begeleiding blijft tot het tweede leerjaar van de derde graad noodgedwongen intensief.

Er wordt sterk ingezet op de motivatie en het welbevinden van de leerlingen. Dit gebeurt door het creëren van een aangenaam en veilig leerklimaat. Vormen van groepswork bevorderen het coöperatief leren.

Het leren wordt verder ondersteund door goed gestructureerd en gedocumenteerd studiemateriaal, door actuele artikels en extra informatie, door duidelijke leer- en evaluatieafspraken en door leerstofoverzichten die aangeven wat leerlingen met welke leerstofonderdelen moeten kunnen doen. Er wordt frequent gebruik gemaakt van actieve en gevarieerde werkvormen. Er is een structurele en geïndividualiseerde aanpak voor instromers.

De kleine lesgroepen worden functioneel aangewend om leerlingen sterk te begeleiden via een individuele aanpak. Leerlingen worden van nabij opgevolgd, onder meer aan de hand van zeer frequente toetsen en taken. De leerbegeleiding is een verlengstuk van de evaluatie. Leerlingen kunnen steeds rekenen op remediëring. Extra begeleiding is structureel ingebouwd. De examenresultaten worden door de leraren aangewend om het eigen handelen bij te sturen.

Loopbaanbegeleiding Er zijn op school- en vakniveau inspanningen om de leerlingen zo goed als mogelijk doorheen hun schoolloopbaan te begeleiden. Deze inspanningen zijn nog niet optimaal op elkaar afgestemd. De leraren informeren ouders en leerlingen van de eerste graad over de studierichting. In het tweede leerjaar van de eerste graad krijgen sommige leerlingen met nogal wat tekorten het advies 'Humane wetenschappen'. Het aantal B-attesten in de tweede graad is hoog. In de derde graad van het specifiek gedeelte gaat heel wat aandacht naar zelfconceptverheldering, horizonverruiming en keuzebekwaamheid. Dit is een goede ondersteuning om een onderbouwde overgang naar het hoger onderwijs mogelijk te maken.

Uitrusting De lokalen zijn op het vlak van ruimte, vakgebonden inrichting en ICT-uitrusting voldoende ondersteunend voor de leerplanrealisatie. De ICT-integratie in de lessen en het gebruik van het digitale platform van de school ondersteunen het leren.
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Deskundigheidsbevordering*Beginsituatieanalyse**Vorming**Overleg*

De betrokkenheid van het team op de kwaliteit van de opleiding en op de zorg voor de leerlingen is hoog. Het recent samengestelde team is er ondanks opdrachtenwissels op heel wat vlakken in geslaagd een sterke werking neer te zetten. Dit wordt ondersteund door een goed uitgewerkt vakgroepdossier waarmee de eigen werking overzichtelijk en actueel wordt gehouden. Het team heeft een sterk reflecterend vermogen en past dit toe op de kern van het leren en onderwijzen. De leraren volgen nascholing die afgestemd is op de leerplannen, op de doelgroep en op vernieuwing. Het team is ontwikkelingsgericht. Zo wordt het lesmateriaal steeds verder ontwikkeld en geactualiseerd en wordt de werking in verband met de onderzoekscompetentie nog verder verfijnd. De samenwerking kan nog verder worden uitgediept om de samenhang van het onderwijsaanbod en het beheersingsniveau van de evaluatie te versterken.

3.1.1.2 Economie in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)**Voldoet**

De leerplanrealisatie voldoet. De leerlingenevaluatie is afgestemd op de leerplandoelstellingen. De leerlingen worden goed begeleid bij hun leerproces.

Onderwijsaanbod*Volledigheid**Evenwicht**Beheersingsniveau**Samenhang*

In het eerste leerjaar vertoont het onderwijsaanbod nauwelijks tekorten: de doelstellingen worden conform de leerplaneisen behandeld. Soms wordt het inzichtelijk denken nog te weinig aangesproken in het deelvak handelseconomie. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de verklaring van de werking van het btw-systeem aan de hand van de bedrijfskolom. Bij de betalingstechnieken worden geen routeschema's gebruikt om de werking van deze technieken te verduidelijken. Maar al bij al zijn dit slechts kleine tekorten. In het tweede leerjaar werden vorig schooljaar, vooral bij handelseconomie maar in mindere mate ook bij boekhouden, enkele thema's weinig diepgaand of helemaal niet behandeld. Dit was te wijten aan uitzonderlijke omstandigheden. Dit schooljaar zit de leerstofbehandeling op schema en mag verondersteld worden dat alle doelstellingen conform de leerplanvereisten aangeboden zullen worden.

Er is voldoende aandacht voor de integratie van de economische actualiteit. In het eerste leerjaar voeren de leerlingen daartoe twee groepsopdrachten uit. In het tweede leerjaar leggen de leerlingen een actualiteitsmap aan. De landenstudie die de leerlingen in het eerste leerjaar als tweede opdracht uitvoeren, sluit minder goed aan bij de leerinhouden.

In overeenstemming met de leerplaneisen worden in beide leerjaren didactische uitstappen georganiseerd. Bij de uitwerking van deze uitstappen wordt nog te weinig rekening gehouden met de verwachtingen van het leerplan.

In beide leerjaren voeren de leerlingen een onderzoeksopdracht uit. Het eindproduct bestaat telkens uit een schriftelijk rapport dat mondeling gepresenteerd wordt. In het eerste leerjaar laat de opgegeven opdracht de leerlingen nog te weinig toe om vertrouwd te geraken met de onderscheiden fasen van het onderzoeksproces.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

De vraagstelling van de toetsen en de examens sluit aan bij de leerplandoelstellingen. Er wordt gepeild naar kennis en toepassingsvaardigheden. In het deelvak handelseconomie gaat soms nog te veel aandacht naar het bevragen van louter reproductieve kennis.

Leerplandoelstellingen die al eerder bevraagd werden, worden soms opnieuw bevraagd wat het behaalde eindresultaat minder representatief maakt voor de mate waarin de leerlingen de nieuwe leerplandoelstellingen bereikt hebben. In het tweede leerjaar wordt het puntentotaal van het eindexamen boekhouden voor de helft door meerkeuzevragen bepaald. Omdat deze vragen slechts een beperkt aantal en bovendien vaak dezelfde leerplandoelstellingen bevragen, zijn de resultaten voor dit examen minder betrouwbaar.

Samenhangend met de tekorten in het onderwijsaanbod werden vorig schooljaar sommige leerplandoelstellingen in het tweede leerjaar niet of onvoldoende bevraagd. Bij de examens is de puntenverdeling voldoende transparant.

In de loop van het schooljaar worden regelmatig toetsen afgenomen. In het eerste leerjaar ligt de toetsfrequentie zeer hoog en hebben de toetsen mee tot doel de leerlingen te verplichten de leerstof dagelijks in te studeren. De opdrachten die de leerlingen tijdens het schooljaar uitvoeren, worden soms in het dagelijks werk, soms in het examenresultaat verrekend. De beoordelingscriteria van deze opdrachten zijn niet steeds helder.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

In de lessen heerst een aangenaam en taakgericht leerklimaat. Voor het aanbrenge van nieuwe leerinhouden wordt frequent gebruik gemaakt van het onderwijsleergesprek. Daarnaast worden regelmatig ook zelfstandig werk, groepswerk, presentaties en klasgesprekken ingelast. Deze werkvormen moeten de leerlingen voor wie het Nederlands meestal niet de moedertaal is, toelaten het Nederlands actief te gebruiken.

Om beter tegemoet te kunnen komen aan de (talige) noden van de leerlingen hebben de leraren voor de meeste deelvakken eigen cursussen ontwikkeld. Het cursusmateriaal sluit perfect aan bij de leerplandoelstellingen, is doordacht en aantrekkelijk uitgewerkt. Opdrachten en oefeningen beogen een activerende en diepgaande verwerking van de leerstof.

Nieuwe begrippen krijgen ruimschoots aandacht, wat onder andere tot uiting komt in de begrippenlijsten die de leerlingen aanleggen. Ook is er aandacht voor het leren samenvatten van de leerinhouden.

Voor bijkomende uitleg kunnen de leerlingen ook buiten de lessen bij hun leraar terecht. Wekelijks houden de leraren zich op vaste uren beschikbaar om de leerlingen bij hun studie te begeleiden.

Verbeterde toetsen worden klassikaal besproken. De oplossingen worden op het elektronisch leerplatform gepubliceerd. Aan elke examenperiode gaat een herhalingsweek vooraf waarin de leerlingen o.a. een proefexamen maken. Dit wekt enigszins verbazing. Van de toetsen mag immers worden verwacht dat ze de leerlingen een betrouwbaar beeld geven van de vragen die ze bij de examens mogen verwachten.

Uitrusting Aan de vereisten met betrekking tot de minimale materiële uitrusting is voldaan.
ICT
Inzet uitrusting In de meeste leslokalen is een vaste beamer beschikbaar. Voor ICT-toepassingen
Leermiddelen kunnen de leerlingen in het open leercentrum terecht. Van deze mogelijkheid wordt regelmatig gebruik gemaakt.

Deskundigheidsbevordering Om de eigen deskundigheid verder te ontwikkelen, worden sporadisch
Vorming vakgerichte nascholingen gevolgd. Het uitwerken van eigen cursusmateriaal zet
Overleg aan tot reflectie over de beoogde leerprocessen. De leraren werken goed samen. Af en toe observeren zij elkaars lessen. In toenemende mate worden de vakvergaderingen aangegrepen als middel om te reflecteren en zich intern te professionaliseren. Waardevolle initiatieven zijn in dit verband de ontwikkeling van een leerlijn voor de onderzoekscompetentie en de sterkte-zwakteanalyses op niveau van de vakgroep. De intensieve en gedreven vakgroepwerking bevordert de kwaliteit van de leerplanrealisatie.

3.1.1.3 Toegepaste economie en stage toegepaste economie in tso derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2008/063 en 2007/065)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden grotendeels gerealiseerd. De leerlingenevaluatie is afgestemd op de leerplandoelstellingen. De leerlingen krijgen voldoende begeleiding.

Onderwijsaanbod Het vak toegepaste economie bestaat uit drie deelvakken: recht & wetgeving,
Volledigheid bedrijfseconomie, logistiek & distributie. Voor elk van deze deelvakken worden
Evenwicht de meeste leerplandoelen aangeboden. Toch zijn er een beperkt aantal hiaten.
Beheersingsniveau Voor recht & wetgeving situeren die zich voornamelijk bij de onderdelen
Samenhang personenrecht en fiscaal recht. Voor logistiek & distributie zijn er enkele kleinere hiaten die verband houden met het invullen van documenten en het manueel aanpassen van de voorraadadministratie. Voor dit deelvak vindt slechts één didactische uitstap plaats, waar het leerplan drie uitstappen oplegt. De uitstap wordt wel kwaliteitsvol ingevuld.

De stage is opgevat als een louter administratieve stage. Voorafgaand aan de stage doorlopen de leerlingen een degelijk uitgewerkt voorbereidingstraject. De stagegevers worden door middel van een stageactiviteitenlijst op de hoogte gebracht van de verwachtingen van de school. Vóór de aanvang van de stage wordt echter nog onvoldoende afgetoetst of de stagegevers aan deze verwachtingen voldoen. De stageovereenkomst en het stagereglement beantwoorden niet volledig aan de stagereglementering en vergen aanpassing. De stagebegeleiding verloopt kwaliteitsvol. De leerlingen brengen in een stageschrift dagelijks uitgebreid verslag uit over de uitgevoerde stageactiviteiten. Doordat een beknopt overzicht in tabelvorm van de uitgevoerde activiteiten ontbreekt, is het niet mogelijk om snel zicht te krijgen op de gevarieerdheid van de uitgevoerde activiteiten. Ook is in het stageschrift nog geen ruimte voorzien voor zelfreflectie.

Bij de geïntegreerde proef zijn de taal- en handelsvakken betrokken. Het thema waarrond de leerlingen werken, verschilt jaarlijks. Om te verhinderen dat de leerlingen elkaars werk kopiëren, heeft elke leerling dit schooljaar zelfs een ander thema opgegeven gekregen. De opdrachten zijn doordacht, kwaliteitsvol en vergen een grote inzet van de leerlingen.

Evaluatiepraktijk De toetsen en de examens peilen naar kennis en toepassing. Toch overweegt het
Evenwicht kenniselement soms nog te veel. Over het algemeen wordt bij de vraagstelling
Volledigheid nog te weinig gebruik gemaakt van contextmateriaal.
Beheersingsniveau De vragen sluiten doorgaans aan bij de leerplandoelstellingen. In het deelvak
Transparantie recht & wetgeving krijgen sommige leerplandoelstellingen echter overdreven
veel aandacht, terwijl andere nauwelijks bevraagd worden. Dit maakt het
behaalde puntentotaal soms minder representatief. In het deelvak
bedrijfseconomie wordt een relatief beperkt aantal punten toegekend aan het
project dat de leerlingen uitvoeren, terwijl dit de kern uitmaakt van het leerplan.

In de loop van het schooljaar zijn er voor elk deelvak regelmatig toetsen. Voor het deelvak logistiek & distributie worden frequent taken opgegeven.

Voor de beoordeling van creatieve taakgehelen, zoals het project, de stage en de GIP, ontbreekt het nog aan evaluatiecriteria. Wat beoordeeld wordt en op hoeveel punten is transparant, maar niet hoe dit gebeurt. Bij de beoordeling van de GIP gaat er voldoende aandacht naar het proces.

Leerbegeleiding Om beter te kunnen inspelen op de behoeften van de leerlingen wordt
Preventief hoofdzakelijk eigen cursusmateriaal gebruikt. Ondanks de inspanningen die
Curatief hiervoor in het verleden werden geleverd, vertoont dit nog gebreken. Voor recht
en wetgeving ligt het accent bij de leerstofaanbreng nog te eenzijdig op
kennisoverdracht. Door het ontbreken van uitdagende probleemstellingen
worden de denkprocessen slechts beperkt aangesproken. Vanuit
taalverwervingsperspectief zijn invulteksten bovendien minder wenselijk. Ook
het deelvak bedrijfseconomie wordt sterk kennisgericht aangebracht. Het
opstellen van een ondernemingsplan wordt te veel gezien als een losstaande
toepassing na de behandeling van de theorie, terwijl dit net de mogelijkheid
biedt om op een geïntegreerde wijze betekenis te geven aan de theorie. Zowel bij
recht als bij bedrijfseconomie wordt vaak voorbijgegaan aan het
handelingswerkwoord 'opzoeken' dat in verscheidene leerplandoelstellingen
voorkomt. Doorgaans treffen de leerlingen de op te zoeken informatie kant en
klaar aan in de cursustekst en wordt deze als te kennen leerstof behandeld. In
logistiek en distributie is het beeldmateriaal van groot belang. De zwart-
witafbeeldingen in de cursus zijn vaak weinig duidelijk. Er wordt geen gebruik
gemaakt van het elektronisch leerplatform om deze afbeeldingen in kleur ter
beschikking te stellen. De cursus mist momenteel overzichtelijkheid: de teksten,
afkomstig uit verschillende bronnen, zijn onvoldoende op elkaar afgestemd.
Weliswaar wordt deze cursus dit schooljaar herwerkt.

Voor de meeste leerlingen is het Nederlands niet hun moedertaal. De gebrekkige kennis van het Nederlands zet de leraren ertoe aan extra aandacht te besteden aan begripsverklaring. Om hen taalvaardiger te maken, laten de leraren de leerlingen regelmatig zelf aan het woord.

Naast het onderwijsleergesprek worden regelmatig meer activerende werkvormen gehanteerd, zoals zelfstandig werk, groepswerk, brainstormsessies en klasgesprekken. Vooral in het deelvak logistiek & distributie worden vaak creatieve werkvormen ingeschakeld.

De oplossingen van de afgelegde toetsen worden achteraf op het elektronisch leerplatform gepubliceerd. Soms worden leerlingen uitgenodigd voor een individuele nabespreking. In bepaalde gevallen krijgen de leerlingen de kans om een slecht afgelegde toets opnieuw te maken. Aan elke examenperiode gaat een herhalingsweek vooraf waarin de leerlingen o.a. een proefexamen maken. Dit wekt enigszins verbazing. Van de toetsen mag immers worden verwacht dat ze de leerlingen een betrouwbaar beeld geven van de vragen die ze bij de examens mogen verwachten.

Voor bijkomende uitleg kunnen de leerlingen ook buiten de lessen bij hun leraar terecht. Van deze mogelijkheid wordt slechts beperkt gebruik gemaakt.

Uitrusting Aan de vereisten met betrekking tot de minimale materiële uitrusting is voldaan.
ICT
Inzet uitrusting In de meeste leslokalen is een vaste beamer beschikbaar. Voor ICT-toepassingen
Leermiddelen kunnen de leerlingen in het open leercentrum of in een van de computerklassen terecht. In de deelvakken bedrijfseconomie en logistiek & distributie wordt regelmatig ICT aangewend.

Deskundigheidsbevordering Om de eigen deskundigheid verder te ontwikkelen, worden op regelmatige basis
Vorming vakgerichte nascholingen gevolgd. Het uitwerken van eigen cursusmateriaal zet
Overleg aan tot reflectie over de beoogde leerprocessen. De leraren werken goed samen. Af en toe observeren zij elkaars lessen. In toenemende mate worden de vakvergaderingen aangegrepen als middel om te reflecteren en zich intern te professionaliseren. Een waardevol initiatief zijn in dit verband de sterkte-zwakteanalyses op niveau van de vakgroep. De intensieve en gedreven vakgroepwerking bevordert de kwaliteit van de leerplanrealisatie.

3.1.1.4 Wiskunde in eerste graad A-stroom en in tso tweede graad in de studierichtingen Handel en Toerisme (leerplannen 2006/005 en 2007/038)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelen worden in voldoende mate gerealiseerd. De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met voldoende diepgang aan bod. De evaluatie gaat in voldoende mate na of de onderwijsdoelen worden bereikt.

Onderwijsaanbod De vakgroep biedt de meeste leerplandoelen met voldoende diepgang aan. De
Volledigheid leraren plannen de lessen nauwgezet om een evenwichtige spreiding van de
Evenwicht verschillende leerstofonderdelen te garanderen.
Beheersingsniveau
Samenhang

In de eerste graad komt het onderwerp 'congruentie en gelijkvormigheid' (leerplandoelen 3.1, 3.2 en 4.1, eindterm 27) ruim onvoldoende aan bod. Het verschuiven van doelen van het eerste naar het tweede leerjaar, de herhalingsweken in het begin van het tweede leerjaar en de overmatige aandacht voor rekenvaardigheid bedreigen de realisatie van deze leerplandoelen. De vakgroep gaat niet na of de extra aandacht voor rekenvaardigheid een positieve invloed heeft op de leerplanrealisatie.

In de tweede graad komen volgende onderwerpen onvoldoende aan bod: 'eerstegraadsfuncties en rechten' (leerplandoelen 1.6.6 tot 1.6.9 en 1.7.1 tot 1.7.4, eindterm 25), 'middelpuntshoeken en omtrekshoeken' (leerplandoel 2.2.6, eindterm 26) en het begrip kwartiel (leerplandoel 3.1.5, eindterm 29). Het verschuiven van doelen van het eerste naar het tweede leerjaar van de tweede graad bedreigt de leerplanrealisatie.

Uitrusting De materiële uitrusting om de leerplandoelen te realiseren voldoet. De leraren maken gebruik van digitale projectiemogelijkheden om de lessen te ondersteunen. Zij zetten het digitaal leerplatform intensief in ter ondersteuning van de leerbegeleiding.

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

De vakgroep maakt gebruik van het open leercentrum en andere computerlokalen om leerlingen met meetkundesoftware te laten werken. Hoewel de vakgroep ervoor kiest het ICT-gebruik door de leerlingen te beperken tot een weloverwogen minimum, worden de ICT-verwachtingen in het leerplan gerealiseerd.

Evaluatiepraktijk De examens en toetsen zijn representatief voor wat er in de klas gebeurt. De vragen zijn helder geformuleerd. Er is aandacht voor wiskundetaal. De evaluatie verloopt transparant. Gemeenschappelijke examens in parallelklassen waarborgen de objectiviteit. Op toetsen worden leerlingen aangezet tot zelfevaluatie. Het aantal examenopgaven is redelijk, al bevatten sommige examens repetitieve oefeningen. De toetsen en examens bevragen zowel rekenvaardigheden als de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden), maar in de tweede graad ligt de klemtoon vaak op rekenvragen. De vakgroep analyseert de resultaten van leerlingen, maar dit leidt niet altijd tot bijsturing van het pedagogisch-didactisch handelen.

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

In sommige klasgroepen zijn de leerlingresultaten laag omwille van een te hoog beheersingsniveau van de examenopgaven. De lay-out van wiskundige formules op sommige toetsen en examens werkt onduidelijkheid in de hand. De leraren kopiëren examens grotendeels van het ene jaar naar het andere jaar. Deze aspecten bedreigen de validiteit van de evaluatie.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om vakattitudes in de evaluatie op te nemen.

Leerbegeleiding De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze. De communicatie met de leerlingen is stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. Er is continue aandacht voor het ontwikkelen van een goede studiehouding. Een positief en veilig leerklimaat stimuleert de betrokkenheid van de leerlingen. De ondersteuning vanuit het beleid en de vakdeskundigheid, de betrokkenheid en de warme professionaliteit van de vakgroep hebben een positieve invloed op het leerrendement. De vakgroep houdt soms onvoldoende rekening met de (vaak onzichtbare) taalmoeilijkheden bij leerlingen met een andere thuistaal.

*Preventief
Curatief*

De evaluatiepraktijk is gericht op het detecteren van de remediëringssnoden van de individuele leerling. De school neemt verschillende initiatieven om de curatieve leerbegeleiding te stroomlijnen en de wiskundeleraars vullen die voor hun vak kwaliteitsvol in.

Deskundigheidsbevordering Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben de leraren een beperkt aantal nascholingen gevolgd. De vakgroep multipliceert de nascholingen, maar ze hebben weinig impact op de lespraktijk.

*Overleg
Vorming*

3.1.1.5 Wiskunde in aso derde graad in de studierichting Wetenschappen-wiskunde (leerplan 2006/060)

Voldoet niet

De eindtermen en leerplandoelen worden onvolledig aangeboden. Omwille van tekorten in het aanbod gaat de evaluatie onvoldoende na of alle onderwijsdoelen worden bereikt. De evaluatie is onvoldoende evenwichtig.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De vakgroep biedt sommige leerplancomponenten niet of ruim onvoldoende aan. Volgende onderwerpen komen niet aan bod: 'speciale kansverdelingen' (leerplandoelen 7.3.1 tot 7.3.3, eindtermen 33 tot 36, specifieke eindterm 17), 'kansvariabelen' (leerplandoelen 7.2.1 tot 7.2.4) en 'statistiek in twee veranderlijken' (leerplandoelen 7.4.1 tot 7.4.3). Andere onderwerpen komen ruim onvoldoende aan bod: 'toepassingen van integralen' (leerplandoelen 4.18.2 tot 4.18.4, specifieke eindterm 9), 'deling van veeltermen' (leerplandoel 2.1, specifieke eindterm 1), 'integratietechnieken' (leerplandoelen 4.17.1 tot 4.17.3, specifieke eindtermen 9, 11 en 12) en 'structuren' (leerplandoelen 1.1.1 tot 1.1.4, 1.2.1 tot 1.2.2, 1.3.1 tot 1.3.4 en 1.4.1 tot 1.4.6).

De leerplandoelen en specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie (ET20, ET21 en ET22) worden niet steeds aangeboden conform de vereisten van het leerplan. Sommige opdrachten zijn louter beschrijvend of beperken zich tot begeleid zelfstandig leren van vakinhouden. De schoolbrede aanpak van de onderzoekscompetentie en de actuele invulling voor wiskunde bieden een veelbelovend perspectief indien de vakgroep erin slaagt de leerlingen te begeleiden tot het formuleren en onderzoeken van haalbare onderzoeksvragen.

De vakgroep behandelt de meeste overige aangeboden leerplandoelen met meer dan voldoende diepgang.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De materiële uitrusting om de leerplandoelen te realiseren voldoet. De leraren maken gebruik van digitale projectiemogelijkheden om de lessen te ondersteunen. Zij zetten het digitaal leerplatform intensief in ter ondersteuning van de leerbegeleiding.

De vakgroep maakt gebruik van het open leercentrum en andere computerlokalen om leerlingen met meetkundesoftware en een computeralgebrapakket te laten werken. Hoewel de vakgroep ervoor kiest het ICT-gebruik door de leerlingen te beperken tot een weloverwogen minimum, worden de ICT-verwachtingen in het leerplan gerealiseerd.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De examens en toetsen zijn representatief voor wat er in de klas gebeurt. De vragen zijn helder geformuleerd. De evaluatie verloopt transparant. Bij sommige toetsen wordt ICT zinvol ingezet. De vakgroep analyseert de resultaten van leerlingen, maar dit leidt niet altijd tot bijsturing van het pedagogisch-didactisch handelen.

Toch vertoont de evaluatie een aantal lacunes. Omwille van de tekorten in het aanbod gaat de evaluatie onvoldoende na of alle onderwijsdoelen worden bereikt. Bovendien zijn de leerlingresultaten voor sommige onderwerpen zeer laag. Daardoor toont de evaluatie niet aan dat de leerlingen deze leerplancomponenten beheersen.

Het aandeel van kennisgerichte doelen in de evaluatie is onevenwichtig groot. De examens en toetsen focussen daarnaast sterk op rekenvaardigheden, terwijl de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) minder aan bod komen. De lay-out van wiskundige formules op de toetsen en examens werkt onduidelijkheid in de hand. De leraren kopiëren examens grotendeels van het ene jaar naar het andere jaar. Omdat sommige doelen repetitief worden geëvalueerd, is het aantal examenopgaven onbillijk hoog. Deze aspecten bedreigen de validiteit van de evaluatie.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om vakattitudes in de evaluatie op te nemen, in het bijzonder binnen de onderzoekscompetentie.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze. De communicatie met de leerlingen is stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. Er is continue aandacht voor het ontwikkelen van een goede studiehouding. Een positief en veilig leerklimaat stimuleert de betrokkenheid van de leerlingen. De ondersteuning vanuit het beleid en de vakdeskundigheid, de betrokkenheid en de warme professionaliteit van de leraren hebben een positieve invloed op het leerrendement. De vakgroep houdt soms onvoldoende rekening met de (vaak onzichtbare) taalmoeilijkheden bij leerlingen met een andere thuistaal.

De evaluatiepraktijk is gericht op het detecteren van de remediëringsnoden van de individuele leerling. De school neemt verschillende initiatieven om de curatieve leerbegeleiding te stroomlijnen en de wiskundeleraren vullen die voor hun vak kwaliteitsvol in.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan wiskundewedstrijden.

Deskundigheidsbevordering

*Vorming
Overleg*

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben de leraren een beperkt aantal nascholingen gevolgd. De vakgroep multipliceert de nascholingen, maar ze hebben weinig impact op de lespraktijk.

3.1.1.6 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) in eerste graad A-stroom, in aso en tso

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

**Beleid
Doelgerichtheid**

De visie en planning voldoen. De school heeft een eigen visie uitgewerkt die gerelateerd is aan haar pedagogisch project en aan de kenmerken van de leerlingenpopulatie. De VOET zijn hierbij zowel een middel als een doel. Verdraagzaamheid, emancipatie en studieondersteuning staan centraal. Er is een meerjarentraject uitgestippeld om de VOET in de praktijk te brengen. Om de inspanningsverplichting op een verfijnde manier overzichtelijk te maken, is de schoolpopulatie in een aantal groepen ingedeeld. De school richt zich op initiatieven die sterk tot de VOET bijdragen door bij vakgroepen te peilen naar de tien VOET die elk jaar systematisch aan bod komen. Momenteel zijn er in het overzicht en de planning van de school nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET en alle leerlingengroepen.

- Ondersteuning** De school zorgt voor een breed draagvlak voor de VOET-werking door haar leraren adequaat te ondersteunen. Een coördinator neemt heel wat praktisch en organisatorisch werk op zich, zorgt voor ondersteuning via het digitaal platform en geeft feedback op de inventarisatie van de diverse vak- en projectgroepen. De school investeert in de communicatie over VOET en zorgt ervoor dat haar visie en aanpak ook door nieuwe leraren gekend is. Voor schoolbrede projecten ontwikkelt de school telkens een specifieke visie en stelt ze een werkgroep verantwoordelijk voor de uitwerking ervan.
- Doeltreffendheid** De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt geregeld tot duidelijke conclusies en bijstellingen. De school stuurt zowel de beleidsmatige aanpak als de uitvoering van de VOET-werking bij. Om de inspanningverplichting meer volledig en betrouwbaar in kaart te kunnen brengen, is de inventarisatie zowel inhoudelijk als organisatorisch aangepast. Hiaten in het aanbod worden stapsgewijs ingevuld. De vak- en projectgroepen richten zich op de VOET die voor hen essentieel zijn. De projecten worden zowel door de leraren als de leerlingen geëvalueerd. Er is aandacht voor de link tussen de eindtermen van de contexten en de stam. Deze en andere ingrepen moeten de school in staat stellen alle VOET op een kwaliteitsvolle manier bij alle leerlingen na te streven. Ze is hierbij nog zoekende naar meer inhoudelijke criteria om de eigen werking te evalueren.
- Ontwikkeling** Er zijn verschillende professionaliseringsinitiatieven. Deze hebben in de eerste plaats betrekking op de algemene aanpak van VOET. De school deed hiervoor in de verschillende fasen van haar werking een beroep op de pedagogische begeleiding. De school zorgt ook voor professionalisering met het oog op diverse initiatieven (projecten, extra-murosactiviteiten) in het kader van de VOET-werking. Sommige projecten leiden op hun beurt tot interne deskundigheidsbevordering, zoals de introductie van nieuwe methoden en lesmateriaal.
- Uitvoering** Vrijwel alle eindtermen worden met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De eindtermen worden onder meer nagestreefd aan de hand van twee schoolbrede projecten. Beide projecten richten zich op VOET uit verschillende contexten, leiden tot acties in elke graad en doen een beroep op een aantal vakgroepen en op alle leraren. Ook heel wat andere projecten, gericht op leerlingen uit een bepaalde graad of uit bepaalde klasgroepen, dragen bij tot de uitwerking van de eindtermen uit deze context. Ten slotte leveren heel wat vakken een bijdrage. Een voorbeeld is de aandacht in het vak geschiedenis voor de eindtermen in verband met herinneringseducatie.
- Socioculturele samenleving**

Omgeving en duurzame ontwikkeling Alle eindtermen worden bij alle leerlingen met voldoende diepgang nagestreefd. Natuur- en milieueducatie en Educatie voor Duurzame Ontwikkeling zijn voor de school belangrijke pijlers om haar pedagogisch project waar te maken. De school kent hierin een lange traditie en werkt samen met externe partners met het oog op inhoudelijke ondersteuning. De werking is ook ingebed in de lokale omgeving, onder meer via de samenwerking met een buurtorganisatie. De school heeft een eigen visie uitgewerkt die ze inhoudelijk en organisatorisch sterk ondersteunt. Een werkgroep speelt hierin een centrale rol. Het geheel is een voorbeeld van goede praktijk. Er is aandacht voor diepgang door frequentie in het aanbod, door een schoolbrede werking en door het werken met een leerlijn. Er is een geïntegreerde aanpak van allerlei vakgebonden en vakoverschrijdende initiatieven doorheen het schooljaar. De school legt doelgericht verbanden tussen vakgebonden leerplandoelen en vakoverschrijdende eindtermen, zowel uit de contexten als de stam. Ze zorgt ook voor een kritische evaluatie van de eigen werking en stuurt deze bij.

3.1.1.7 Engels in bso tweede graad in de studierichtingen Basismechanica en Hout (Leerplan 2010/025)

Voldoet niet

De aangeboden leerstof aan kennis en vaardigheden is te beperkt om de doelen te behalen. De evaluatiepraktijk is niet representatief voor de leerplandoelstellingen voor lees- en luistervaardigheid.

Onderwijsaanbod De meerderheid van de leerlingen behaalde vorig schooljaar een voldoende jaarresultaat. Deze resultaten zijn weinig richtinggevend voor het bereiken van de leerplandoelstellingen door de leerlingen aangezien de evaluatie onvoldoende representatief is voor de receptieve vaardigheden.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De verwerving van de communicatievaardigheid staat centraal. De kennis wordt opgebouwd in betekenisvolle contexten. Door de problematiek van veelvuldige afwezigheden, het gebrek aan motivatie van de leerlingen en de tijd die gaat naar het klasmanagement, staat de leerplanrealisatie evenwel onder druk. Er wordt weinig leerstof behandeld en de leerlingen oefenen de vaardigheden te beperkt om de leerplandoelstellingen te bereiken.

Het onderwijs van strategieën m.b.t. de vier taalvaardigheden blijft veeleer impliciet. Leerlingen leren niet genoeg met stappenplannen werken waarbij ze zich oriënteren op de taak, de taak uitvoeren, zichzelf evalueren en terugblikken op de realisatie. Ze leren verder onvoldoende om naslagwerken te hanteren en om te werken met een spreekplan en/of vanuit een model.

De leerlingen krijgen kansen om vakattitudes te ontwikkelen. Ze worden aangemoedigd om mee te werken tijdens de lessen en zoveel mogelijk de taal correct te spreken en te schrijven.

Evaluatiepraktijk Aansluitend bij de beleidsvisie van de school hanteert de vakgroep een systeem van permanente evaluatie gebaseerd op een 'productgedeelte' (functionele kennis en taalvaardigheden) en een 'procesgedeelte' (vakattitudes en schoolse attitudes). De beoordeling van het product en het proces gebeurt volgens de verhouding 70 % - 30 %. Binnen het procesgedeelte gaat er ten minste 20 % naar schoolse attitudes zoals stiptheid bij het afgeven van taken en andere gedragsattitudes. Een grondige analyse van de leerlingenresultaten van vorig schooljaar wees uit dat een aantal leerlingen een onvoldoende haalden voor het vak Engels door hun problematisch gedrag terwijl ze er voor de vakgebonden kennis en vaardigheden voldoende scoorden. De vakgroep onderscheidt hier onvoldoende de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. Dit is een

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

inbreuk tegen de regelgeving (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002).

De 'productevaluatie' is niet representatief voor de receptieve vaardigheden die te weinig worden geëvalueerd om voldoende informatie in te winnen over het studiepeil van de leerlingen. De schrijfvaardigheid wordt vooral getoetst via grammatica- en woordenschattoefeningen in communicatieve relevante contexten. Het verstrekken van inlichtingen op formulieren (ET 11) wordt echter niet beoordeeld. De beoordeling van de mondelinge interactie voldoet nipt maar wordt onevenwichtig verdeeld over het eerste en het tweede leerjaar van de tweede graad.

Er bestaan geen duidelijke afspraken in de vakgroep over de verdeling van het gewicht van de punten tussen de kennis en de vaardigheden binnen het 'productgedeelte'. De doorlichting wijst uit dat de kenniscomponent opvallend zwaarder doorweegt dan de vaardigheden. Dit strookt niet met het leerplan.

De evaluatie is nog niet transparant genoeg. Leerlingen weten wat van hen wordt verwacht. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is echter onduidelijk. De scoring van de vaardigheden is bovendien niet voldoende gebaseerd op duidelijke criteria.

Rapporteringspraktijk
Leerondersteunend
Transparantie

Leerlingen en ouders krijgen regelmatig informatie over de prestaties van de leerlingen via de rapporten (5 x per jaar). De rapportcijfers geven onvoldoende informatie over de leervorderingen van de leerlingen voor de verschillende leerplancomponenten (kennis en vier vaardigheden) aangezien de toetsing van de vaardigheden niet evenwichtig verdeeld is over het schooljaar. De rapportcommentaren zijn vooral vaststellend en aanmoedigend. Ze bevatten occasioneel een duiding van de tekorten. Er zijn evenwel geen aanwijzingen over de effecten van de voorbije remediëring of de te ondernemen remediëring.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De leerbegeleiding is zowel op preventief als op curatief vlak te beperkt uitgebouwd om een antwoord te bieden op de noden van de leerlingen. Door de problematiek van veelvuldige afwezigheden en de tijd die gaat naar het klasmanagement, is het rendement van het leerproces niet optimaal. De vakgroep ervaart moeilijkheden om de leerlingen te motiveren.

Een aantal preventieve maatregelen ondersteunen het leerproces van de leerlingen. De school zorgt ervoor dat de klasgroepen niet te groot zijn. Via een afsprakennota worden de krijtlijnen van de werking duidelijk gesteld en tevens het engagement van de leerlingen gevraagd. Leerlingennotities en agenda's worden opgevolgd. Leerlingen krijgen studietips via het leerboek. Een meer systematische aanpak van het leren leren op basis van een leerlijn van de eerste naar de derde graad, blijft evenwel nog achterwege. Projectiemogelijkheden worden nog te beperkt aangewend om de lessen visueel te ondersteunen.

De remediëring wordt te weinig structureel aangepakt. De vakgroep is bereidwillig om extra ondersteuning te bieden aan leerlingen bij tekorten of problemen. Leerlingen krijgen ook de kans om gemiste toetsen in te halen. Het initiatief voor de remediëring wordt echter te eenzijdig bij de leerlingen gelegd en zij hebben niet altijd voldoende discipline of wilskracht om de nodige stappen te ondernemen om vorderingen te maken in het leren. Hierdoor kan er niet voldoende snel worden bijgestuurd. Leerlingen kunnen naar de huiswerkklass gaan voor extra ondersteuning maar ook hier blijkt dat ze weinig gebruik maken

van deze mogelijkheid. De remediëringsinitiatieven gaan verder nog niet altijd genoeg uit van een grondige diagnose van studieproblemen (methode, planning). De vakgroep maakt nog te weinig gebruik van ICT-toepassingen om remediëringsoefeningen aan te reiken. De effecten van de remediëring worden globaal opgevolgd via de klassenraden. De remediëringsinitiatieven worden echter niet geregistreerd in het leerlingenvolgsysteem, waardoor de resultaten ervan ook niet efficiënt kunnen worden aangewend op het einde van het schooljaar om de attestering en advisering te ondersteunen.

Uitrusting De materiële uitrusting voldoet. In het leslokaal zijn er woordenboeken en mogelijkheden om te werken met audiovisueel materiaal. Sinds dit schooljaar kunnen de vakgroepen ook gebruik maken van het recent ingerichte open leercentrum. De integratie van ICT-mogelijkheden in het taalonderwijs is evenwel nog te beperkt. Hier worden kansen gemist om, via eigentijds onderwijs, de motivatie van de leerlingen te verhogen.

*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

Deskundigheidsbevordering De taaloverstijgende vakgroep maakt afspraken over een aantal organisatorische en inhoudelijke aspecten van de werking. Er is aandacht voor professionalisering, hoewel de keuze van de gevolgde nascholingen niet voldoende de nood aan deskundigheidsontwikkeling lenigt. De leerlingresultaten worden weinig aangewend om de effecten van het onderwijs te evalueren. De vakgroepwerking wordt beperkt aangestuurd door de schoolleiding en onvoldoende opgevolgd.

*Overleg
Vorming*

Inbreuk(en) op regelgeving Het naleven van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling.
(codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)

3.1.1.8 Engels in bso tweede graad in de studierichting Kantoor (Leerplan 2010/027)

Voldoet

Het aanbod is voldoende gericht op de taaltaken vervat in de leerplandoelstellingen. De evaluatie peilt voldoende naar het niveau van de leerlingen voor luister- en schrijfvaardigheid en voor mondelinge interactie. De uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod De meerderheid van de leerlingen behaalde vorig schooljaar een voldoende jaarresultaat. Globaal kan gesteld worden dat ze de leerplandoelstellingen bereikt hebben.

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De vakgroep hanteert een leerboek dat de leerplanrealisatie ondersteunt. De verwerving van de communicatievaardigheid staat centraal. De kennis wordt opgebouwd in betekenisvolle contexten. Het luisteren, lezen, spreken en schrijven worden voldoende ingeoeffend. Het aanbod is evenwel nauwelijks afgestemd op het beroepsprofiel van de studierichting Kantoor.

Het onderwijs van strategieën m.b.t. de vier taalvaardigheden blijft veeleer impliciet. Leerlingen leren niet genoeg met stappenplannen werken waarbij ze zich oriënteren op de taak, de taak uitvoeren, zichzelf evalueren en terugblikken op de realisatie. Ze leren verder onvoldoende om naslagwerken te hanteren en om te werken met een spreekplan en/of vanuit een model.

De leerlingen krijgen kansen om vakattitudes te ontwikkelen. Ze worden aangemoedigd om mee te werken tijdens de lessen en zoveel mogelijk de taal correct te spreken en te schrijven.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Aansluitend bij de beleidsvisie van de school hanteert de vakgroep een systeem van permanente evaluatie gebaseerd op een 'productgedeelte' (functionele kennis en taalvaardigheden) en een 'procesgedeelte' (vakattitudes en schoolse attitudes). De beoordeling van het product en het proces gebeurt volgens de verhouding 70 % - 30 %. Binnen het procesgedeelte gaat er ten minste 20 % naar schoolse attitudes zoals stiptheid bij het afgeven van taken en andere gedragsattitudes. Een grondige analyse van de leerlingenresultaten van vorig schooljaar wees uit dat een aantal leerlingen een onvoldoende haalden voor het vak Engels door hun problematisch gedrag terwijl ze voor de vakgebonden kennis en vaardigheden voldoende scoorden. De vakgroep onderscheidt hier onvoldoende de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. Dit is een inbreuk tegen de regelgeving (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002).

De 'productevaluatie' is voor verbetering vatbaar. Het luisteren, spreken en schrijven worden voldoende leerplangericht geëvalueerd om valide informatie te geven over het talig niveau van de leerlingen. De leesvaardigheid wordt evenwel niet representatief getoetst. Het is de visie van de vakgroep om de mondelinge vaardigheden te benadrukken. Hierbij ziet men over het hoofd dat ook de minimale leerplandoelen (de eindtermen) voor leesvaardigheid moeten worden geëvalueerd.

Er bestaan geen duidelijke afspraken in de vakgroep over de verdeling van het gewicht van de punten tussen de kennis en de vaardigheden binnen het 'productgedeelte'. De doorlichting wijst uit dat de kenniscomponent opvallend zwaarder doorweegt dan de vaardigheden. Dit strookt niet met het leerplan.

De evaluatie is nog niet transparant genoeg. Leerlingen weten wat van hen wordt verwacht. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is echter onduidelijk. De scoring van de vaardigheden is bovendien niet voldoende gebaseerd op duidelijke criteria.

Rapporteringspraktijk

*Leerondersteunend
Transparantie*

Leerlingen en ouders krijgen regelmatig informatie over de prestaties van de leerlingen via de rapporten (5 x per jaar). De rapportcijfers geven onvoldoende informatie over de leervorderingen van de leerlingen voor de verschillende leerplancomponenten (kennis en vier vaardigheden) omdat de toetsing van de vaardigheden niet evenwichtig verdeeld is over het schooljaar. De rapportcommentaren zijn vooral vaststellend en aanmoedigend. Ze bevatten occasioneel een duiding van de tekorten. Er zijn evenwel geen aanwijzingen over de effecten van de voorbije remediëring of de te ondernemen remediëring.

Leerbegeleiding De leerbegeleiding is zowel op preventief als op curatief vlak te beperkt
Preventief uitgebouwd om een antwoord te bieden op de noden van de leerlingen. Door de
Curatief problematiek van veelvuldige afwezigheden en de tijd die gaat naar het klasmanagement, is het rendement van het leerproces niet optimaal. De vakgroep ervaart moeilijkheden om de leerlingen te motiveren.

Een aantal preventieve maatregelen ondersteunen het leerproces van de leerlingen. De school zorgt ervoor dat de klasgroepen niet te groot zijn. Via een afsprakennota worden de krijtlijnen van de werking duidelijk gesteld en tevens het engagement van de leerlingen gevraagd. Leerlingennotities en agenda's worden opgevolgd. Leerlingen krijgen studietips via het leerboek. Een meer systematische aanpak van het leren leren op basis van een leerlijn van de eerste naar de derde graad, blijft evenwel nog achterwege. Projectiemogelijkheden worden nog te beperkt aangewend om de lessen visueel te ondersteunen.

De remediëring wordt te weinig structureel aangepakt. De vakgroep is bereidwillig om extra ondersteuning te bieden aan leerlingen bij tekorten of problemen. Leerlingen krijgen ook de kans om gemiste toetsen in te halen. Het initiatief voor de remediëring wordt echter te eenzijdig bij de leerlingen gelegd en zij hebben niet altijd voldoende discipline of wilskracht om de nodige stappen te ondernemen om vorderingen te maken in het leren. Hierdoor kan er niet voldoende snel worden bijgestuurd. Leerlingen kunnen naar de huiswerkklas gaan voor extra ondersteuning maar ook hier blijkt dat ze weinig gebruik maken van deze mogelijkheid. De remediëringsinitiatieven gaan verder nog niet altijd genoeg uit van een grondige diagnose van studieproblemen (methode, planning). De vakgroep maakt nog te weinig gebruik van ICT-toepassingen om remediëringsoefeningen aan te reiken. De effecten van de remediëring worden globaal opgevolgd via de klassenraden. De remediëringsinitiatieven worden echter niet geregistreerd in het leerlingenvolgsysteem, waardoor de resultaten ervan ook niet efficiënt kunnen worden aangewend op het einde van het schooljaar om de attestering en advisering te ondersteunen.

Uitrusting De materiële uitrusting voldoet. In het leslokaal zijn er woordenboeken en
ICT mogelijkheden om te werken met audiovisueel materiaal. Sinds dit schooljaar
Inzet uitrusting kunnen de vakgroepen ook gebruik maken van het recent ingerichte open
Leermiddelen leercentrum. De integratie van ICT-mogelijkheden in het taalonderwijs is evenwel nog te beperkt. Hier worden kansen gemist om, via eigentijds onderwijs, de motivatie van de leerlingen te verhogen.

Deskundigheidsbevordering De taaloverstijgende vakgroep maakt afspraken over een aantal organisatorische
Overleg en inhoudelijke aspecten van de werking. Er is aandacht voor professionalisering,
Vorming hoewel de keuze van de gevolgde nascholingen niet voldoende de nood aan deskundigheidsontwikkeling lenigt. De leerlingenresultaten worden weinig aangewend om de effecten van het onderwijs te evalueren. De vakgroepwerking wordt beperkt aangestuurd door de schoolleiding en onvoldoende opgevolgd.

Inbreuk(en) op regelgeving Het naleven van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)

3.1.1.9 Frans in bso derde graad in de studierichting Kantoor (Leerplan 2012/044)

Voldoet

Sinds dit schooljaar is het aanbod voldoende afgestemd op de leerplandoelen. De communicatieve contexten sluiten goed aan bij de specificiteit van de studierichting. De leerlingen worden opgevolgd. De uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Hoewel er in het eerste leerjaar van de derde graad veel jaartekorten waren, behaalde vorig schooljaar de meerderheid van de leerlingen een voldoende resultaat. De jaarresultaten zijn echter weinig richtinggevend voor het studiepeil van de leerlingen omdat zowel het aanbod als de evaluatiepraktijk onvoldoende afgestemd waren op de leerplandoelen. Het onderwijs van woordenschat en grammatica was niet voldoende ingebed in relevante communicatiecontexten. Het vaardigheidsonderwijs werd te beperkt gepland vanuit de leerplandoelen. De aangereikte communicatiecontexten sloten niet genoeg aan bij de specificiteit van de studierichting. De belangrijkste oorzaak van deze situatie lag in een gebrek aan kennis van de beleidsruimte (onderschatting van het verplichte karakter van de realisatie van de leerplandoelen) en van inzicht in een mogelijke didactische vertaling van de leerplandoelen naar de les- en evaluatiepraktijk. De keuze van de vakgroep om met een eigen cursus te werken, vormde in dit opzicht een extra belemmering.

Als voorbereiding op de aankomende doorlichting evalueerde de vakgroep op het einde van het vorige schooljaar haar aanpak. Naast een grondige studie van het leerplan, werd er een leerboek in gebruik genomen. Als gevolg hiervan is er nu voldoende samenhang tussen het onderwijs van woordenschat en grammatica en van de vijf taalvaardigheden. Leerlingen leren communiceren in professionele communicatiesituaties. De leerplanrealisatie wordt ondersteund door het consequente gebruik van het Frans als communicatietaal tijdens de lessen.

De vakgroep kampt met de problematiek van sterk heterogeen samengestelde lesgroepen waar, voor heel wat leerlingen, het Frans de moeder- en omgevingstaal is en, voor andere, het Frans een vreemde taal is. Er werd nog geen visie ontwikkeld op het gedifferentieerd lesgeven en evalueren in deze groepen. Als gevolg hiervan was het aanbod aan leerstof (via de eigen gemaakte cursus) vorig schooljaar voor ongeveer de helft van de leerlingen te moeilijk omdat er te veel uitbreidingsleerstof werd behandeld. Het in gebruik nemen van een leerboek heeft dit schooljaar de situatie omgedraaid. Globaal sluit het niveau van het aanbod nu aan bij de vereisten van het leerplan, maar voor een heel aantal leerlingen is het nu te weinig uitdagend.

Het lezen en het luisteren zijn gebaseerd op (semi-)authentieke documenten. Af en toe zoeken de leerlingen ook informatie op het internet op. Het verwerkingsniveau van de teksten en van de vraagstelling sluit aan bij de eisen van de leerplannen. De teksten voor luistervaardigheid zijn voldoende gevarieerd. De leesvaardigheid behelst evenwel vooral informatieve teksten en nog te weinig narratieve en prescriptieve teksten. De spreek- en gespreksvaardigheid worden geoefend. Leerlingen vertonen spreekdurf. Het schrijfvaardigheidsonderwijs blijft beperkt omdat leerlingen weinig opdrachten maken. Het rendement van het leerproces is bovendien niet optimaal omdat er te weinig aandacht is voor het schrijven van een tweede versie op basis van feedback. In het tweede leerjaar van de derde graad levert het vak Frans een zinvolle bijdrage tot de GIP.

Er is te weinig aandacht voor strategieën (ET 4, 8, 10, 14, 18). Leerlingen leren niet genoeg met stappenplannen werken waarbij ze zich oriënteren op de taak, de taak uitvoeren, zichzelf evalueren en terugblikken op de realisatie. Ze leren verder onvoldoende om naslagwerken te hanteren en om te werken met een spreekplan en/of vanuit een model.

De leerlingen krijgen kansen om vakattitudes te ontwikkelen. Ze worden aangemoedigd om mee te werken tijdens de lessen en zoveel mogelijk de taal correct te spreken en te schrijven.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De algemeen zwakke evaluatiepraktijk verhindert een juiste inschatting van het bereiken van de leerplandoelstellingen door de leerlingen. Dit heeft als gevolg dat de leerbegeleiding en de deliberatiepraktijk ook deels worden gehypothekeerd. Het bijsturen van de evaluatiepraktijk op school- en op vakniveau blijft een dringend aandachtspunt. Er is nood aan professionalisering in dat verband.

Aansluitend bij de beleidsvisie van de school hanteert de vakgroep een systeem van permanente evaluatie gebaseerd op een 'productgedeelte' (functionele kennis en taalvaardigheden) en een 'procesgedeelte' (vakattitudes en schoolse attitudes). De beoordeling van het product en het proces gebeurt volgens de verhouding 70 % - 30 %. Binnen het procesgedeelte gaat er ten minste 20 % naar schoolse attitudes zoals stiptheid bij het afgeven van taken en andere gedragsattitudes. De vakgroep onderscheidt hier onvoldoende de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. Dit is een inbreuk tegen de regelgeving (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002).

De 'productevaluatie' is voor verbetering vatbaar. Vorig schooljaar was de evaluatie onvoldoende afgestemd op de eindtermen en leerplandoelen. De toetsing van de kenniscomponent heeft dit schooljaar een positieve evolutie gekend. Via de herhalingshoofdstukken in het leerboek wordt de kennis geëvalueerd in communicatieve contexten die aansluiten bij het beroepsprofiel. De luister- en leesvaardigheidstoetsing is evenwel nog te beperkt. De vraagstelling is bovendien onvoldoende betrouwbaar. De evaluatie van spreek-, gespreks- en schrijfvaardigheid voldoet nipt. Het aantal evaluatiebeurten is gering.

Er bestaan geen duidelijke afspraken in de vakgroep over de verdeling van het gewicht van de punten tussen de kennis en de vaardigheden binnen het 'productgedeelte'. De doorlichting wijst uit dat de kenniscomponent opvallend zwaarder doorweegt dan de vaardigheden. Dit strookt niet met het leerplan.

De evaluatie is nog niet transparant genoeg. Leerlingen weten wat van hen wordt verwacht. De verdeling over de verschillende leerplancomponenten is echter onduidelijk. De scoring van de vaardigheden is bovendien niet voldoende gebaseerd op duidelijke criteria.

Rapporteringspraktijk <i>Leerondersteunend</i> <i>Transparantie</i>	Leerlingen en ouders krijgen regelmatig informatie over de prestaties van de leerlingen via de rapporten (5 x per jaar). De rapportcijfers geven onvoldoende informatie over de leervorderingen van de leerlingen voor de verschillende leerplancomponenten (kennis en vijf vaardigheden) aangezien de toetsing niet evenwichtig is. De rapportcommentaren zijn vooral vaststellend en aanmoedigend. Ze bevatten occasioneel een duiding van de tekorten. Er zijn evenwel geen aanwijzingen over de effecten van de voorbije remediëring of de te ondernemen remediëring.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Niettegenstaande de bereidwilligheid van de leraren om leerlingen te ondersteunen, is de leerbegeleiding voor verbetering vatbaar. De leerbegeleiding is vooral curatief georiënteerd. Doorgaans krijgen de leerlingen feedback n.a.v. evaluatiebeurten en opdrachten. Bij afwezigheid kunnen taken en toetsen worden ingehaald. Voor extra ondersteuning kunnen leerlingen steeds terecht bij de leraar die hiervoor in een wekelijkse permanentie voorziet. De remediëringsinitiatieven focussen evenwel vooral op het wegwerken van tekorten en gaan nog niet altijd genoeg uit van een grondige diagnose van studieproblemen (methode, planning). De vakgroep maakt nog te weinig gebruik van ICT-toepassingen om remediëringsoefeningen aan te reiken. De effecten van de remediëring worden globaal opgevolgd via de klassenraden. De remediëringsinitiatieven worden echter niet geregistreerd in het leerlingenvolgsysteem, waardoor de resultaten ervan ook niet efficiënt kunnen worden aangewend op het einde van het schooljaar om de attestering en advisering te ondersteunen. Een aantal preventieve maatregelen ondersteunen het leerproces van de leerlingen. De school zorgt ervoor dat de klasgroepen niet te groot zijn. Er wordt gewerkt in een aanmoedigend maar toch voldoende gedisciplineerd klimaat. Er is genoeg interactie in de lessen, al verlopen de lessen soms nog erg leraargestuurd. Via een afsprakennota worden de krijtlijnen van de werking duidelijk gesteld en tevens het engagement van de leerlingen gevraagd. Leerlingennotities en agenda's worden opgevolgd. Leerlingen krijgen mondeling studietips. Een meer systematische aanpak van het leren leren op basis van een leerlijn van de eerste naar de derde graad, blijft evenwel nog achterwege. Projectiemogelijkheden worden nog te weinig aangewend om de lessen visueel te ondersteunen. Er is ook onvoldoende aandacht voor een gedifferentieerde aanpak aangepast aan de beginsituatie van de individuele leerling. De vakgroep heeft weinig inzicht in de manier waarop gedifferentieerd onderwijs zou kunnen worden georganiseerd via binnenklasdifferentiatie. Er is nood aan deskundigheidsontwikkeling in dat verband.
Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De materiële uitrusting voldoet. In het leslokaal zijn er woordenboeken en mogelijkheden om te werken met audiovisueel materiaal. Sinds dit schooljaar kunnen de vakgroepen ook gebruik maken van het recent ingerichte open leercentrum. De integratie van ICT-mogelijkheden in het taalonderwijs is evenwel nog te beperkt.

Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i> <i>Vorming</i>	De taaloverstijgende vakgroep maakt afspraken over een aantal organisatorische en inhoudelijke aspecten van de werking. Er is aandacht voor professionalisering, hoewel de keuze van de gevolgde nascholingen niet voldoende de nood aan deskundigheidsontwikkeling lenigt. De leerlingenresultaten worden weinig aangewend om de effecten van het onderwijs te evalueren. De vakgroepwerking wordt beperkt aangestuurd door de schoolleiding en onvoldoende opgevolgd.
Inbreuk(en) op regelgeving	Het naleven van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)

3.1.1.10 Specifiek gedeelte in bso tweede graad in de studierichting Basismechanica (leerplannen 2006/028, 2009/013, 2008/021, 2004/146, 2004/147)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate aangeboden. De evaluatie is te weinig afgestemd op het curriculum.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	Naast de algemene technische en praktische vorming basismechanica kiest de school met betrekking tot de gedifferentieerde vorming voor de cluster Koeling en warmte, gericht naar haar onderwijsaanbod in de derde graad.

Hoewel de leerplannen opteren voor een geïntegreerde aanpak, biedt de school afzonderlijke vakken aan. Zij hanteert daarbij interne pedagogische vakkenbenamingen en stemt haar lesopdrachten, leerlingenevaluatie en rapportering daarop af. De studierichting evolueert naar een projectmatige aanpak van de onderwijspraktijk. Toch is de noodzakelijke samenhang tussen de theoretische onderbouwing en de praktische uitvoering voor verbetering vatbaar.

Wat het technisch tekenen in het domein mechanica betreft worden de leerplandoelen voor CAD (Computer Aided Design) niet aangeboden. De montage- en demontageopdrachten zijn vooral gericht op het assembleren van projecten met plaatwerk. Met betrekking tot competenties rond onderhouden en/of aanpassen van machines en/of mechanismen worden geen uitgeschreven praktijkopdrachten, leerlingendocumenten noch evaluatieresultaten voorgelegd. Deze vaststelling wijst op lacunes in het curriculum. Daarnaast kan de school niet aantonen dat de doelstellingen voor lassen-constructie vorig schooljaar werden aangeboden. De leerplanrealisatie voor elektriciteit speelt te weinig in op de specificiteit van de studierichting.

De leerinhouden in verband met manueel verspanende technieken komen aanbod en de doelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. Wat de machinaal verspanende technieken betreft ligt de nadruk op het conventioneel machinewerk. De opbouw van de praktijkopdrachten is goed. Er is nog geen aanzet tot het gebruik van computergestuurde werktuigmachines.

De leerplanrealisatie in de cluster Koeling en warmte voldoet.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De studierichting beschikt over vaklokalen en werkplaatsen die uitgerust zijn met de minimale materiële leermiddelen. Er wordt veilig gewerkt.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De permanente evaluatie is vooral gekoppeld aan de praktijklessen. Wat de theorievakken betreft hanteren de leraren veeleer gespreide evaluatie. Door de hiaten in het curriculum is de evaluatie onvolledig en dus niet valide. De evaluatiepraktijk mist regelmatig diepgang en is soms te weinig indicatief voor een voldoende hoog verwerkings- en beheersingsniveau. Bij de correctie van de toetsing staat het aantal toegekende punten in bepaalde gevallen niet in verhouding tot de juistheid van het geformuleerde antwoord, maar wordt dit overgewaardeerd. Dergelijke scores werken de studiemotivatie van de leerlingen niet in de hand. Op aansturen van het beleid hanteert de vakgroep voor praktijkvakken gelijkvormige evaluatie-documenten die rekening houden met kennis, vaardigheden, product en proces. Vakgebonden en persoonsgebonden attitudes worden echter soms met elkaar verward. Enkele vaststellingen tonen aan dat evaluatie en sanctionering niet altijd strikt gescheiden blijven, wat in strijd is met de regelgeving (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1°). De individuele leervorderingen worden nog niet transparant in kaart gebracht. Het is eveneens niet duidelijk of de leraren over de evaluatiegegevens reflecteren om hun pedagogisch-didactisch handelen bij te sturen.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	In de leslokalen, vaklokalen en werkplaatsen heerst een rustige en taakgerichte sfeer. Initiatieven met betrekking tot leren leren komen zelden voor, maar indien noodzakelijk maakt het lerarenteam tijd voor individuele begeleiding en remediëring. De opvolging van de resultaten van deze inspanningen en de communicatie daaromtrent gebeurt niet steeds transparant. De integratie van ICT in de vakken is leraarafhankelijk. Taal- en leerachterstanden wegen op de leerprestaties. Inspanningen om, met betrekking tot de taalontwikkeling, leerwinst te boeken in de technische en praktische vakken zijn weinig doeltreffend. Een deel van het cursusmateriaal dient beter te worden gestructureerd.
Deskundigheidsbevordering	De schoolleiding stuurt de vakgroep aan maar volgt de leerplanrealisatie niet systematisch op. De vakgroepleden hebben uiteenlopende visies op een aantal onderwijskundige processen waardoor een gelijkgericht optreden gehypothekeerd wordt. De agenda van hun overlegmomenten is in hoofdzaak bepaald door organisatorische en materiële elementen van het onderwijsleerproces. Pedagogisch-didactische aspecten maken daar zelden deel van uit. Het volgen van nascholingen is leraargebonden en in hoofdzaak vakgericht.
Inbreuk(en) op regelgeving	Het naleven van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)

3.1.1.11 Specifiek gedeelte in bso derde graad in de studierichting Centrale verwarming en sanitaire installaties (leerplannen 2002/181, 2002/182, 2002/183)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate aangeboden. De evaluatie is afgestemd op het curriculum. Er wordt voldaan aan de minimale materiële vereisten.

Onderwijsaanbod Hoewel de leerplannen opteren voor een geïntegreerde aanpak, biedt de school
Volledigheid afzonderlijke vakken aan. Zij hanteert daarbij interne pedagogische
Evenwicht vakkenbenamingen en stemt haar lesopdrachten, leerlingenevaluatie en
Beheersingsniveau rapportering daarop af.
Samenhang

In de technische vakken worden de onderwijsdoelstellingen evenwichtig aangeboden en met voldoende diepgang gerealiseerd. Voor praktijk beschikt de school over degelijk uitgewerkte en op het leerplan afgestemde opdrachtenreeksen. De leerplandoelen met betrekking tot het installeren van huishoudelijke gastoestellen, het installeren van gastoestellen voor individuele verwarming, het installeren en onderhouden van stookoliebranders en de controle en regeling van cv-installaties en ventilatiesystemen worden dan ook in voldoende mate gerealiseerd. De doelstellingen in verband met de installatie van sanitaire toestellen en dakbedekking worden minder diepgaand aangeboden, hier ontbreekt een meer leerplangerichte opdrachtenreeks. De leerplandoelstellingen elektriciteit/elektronica worden volledig aangeboden maar de benadering is meer kennis- dan vaardigheidsgericht.

De studierichting evolueert naar een projectmatige aanpak van de onderwijspraktijk en kan nog aan kwaliteit winnen, door een duidelijke horizontale en verticale samenhang tussen de diverse vakken na te streven.

De geïntegreerde proef is relevant voor de studierichting en is kwaliteitsvol uitgebouwd. De vakken van de basisvorming worden er gepast bij betrokken.

Ook de keuze van de stageplaatsen en de te realiseren stage-opdrachten sporen met het profiel van de opleiding.

Uitrusting De studierichting beschikt over vaklokalen en werkplaatsen die uitgerust zijn met
ICT de minimale materiële leermiddelen. De werkruimte is echter krap, onder meer
Inzet uitrusting omwille van de uitbreiding van het studieaanbod met een studierichting
Leermiddelen Koelinstallaties. Deze toestand hindert een vlotte leerplanrealisatie. Om veiligheidsredenen dienen nog enkele gasketels van een afvoer voor verbrandingsgassen te worden voorzien.

Evaluatiepraktijk De permanente evaluatie is vooral gekoppeld aan de praktijklessen. Wat de
Evenwicht theorievakken betreft hanteren de leraren veeleer gespreide evaluatie.
Volledigheid

Beheersingsniveau De evaluatiepraktijk mist regelmatig diepgang en is soms te weinig indicatief voor
Transparantie een voldoende hoog verwerkings- en beheersingsniveau. Bij de correctie van de toetsing staat het aantal toegekende punten in bepaalde gevallen niet in verhouding tot de juistheid van het geformuleerde antwoord, maar wordt dit overgewaardeerd. Dergelijke scores werken de studiemotivatie van de leerlingen niet in de hand. De evaluatie van de stages en de geïntegreerde proef voldoet.

Op aansturen van het beleid hanteert de vakgroep voor praktijkvakken gelijkvormige evaluatie-documenten die rekening houden met kennis, vaardigheden, product en proces. Vakgebonden en persoonsgebonden attitudes

worden echter soms met elkaar verward. Enkele vaststellingen tonen aan dat evaluatie en sanctionering niet altijd strikt gescheiden blijven, wat in strijd is met de regelgeving (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1°).

De individuele leervorderingen worden nog niet transparant in kaart gebracht. Het is eveneens niet duidelijk of de leraren over de evaluatiegegevens reflecteren om hun pedagogisch-didactisch handelen bij te sturen.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

In de leslokalen, vaklokalen en werkplaatsen heerst een rustige en taakgerichte sfeer. Initiatieven met betrekking tot leren leren komen zelden voor, maar indien noodzakelijk maakt het lerarenteam tijd voor individuele begeleiding en remediëring. De opvolging van de resultaten van deze inspanningen en de communicatie daaromtrent gebeurt niet steeds transparant. De integratie van ICT in de vakken is leraarafhankelijk. Taal- en leerachterstanden wegen op de leerprestaties. Inspanningen om, met betrekking tot de taalontwikkeling, leerwinst te boeken in de technische en praktische vakken zijn weinig doeltreffend. Een deel van het cursusmateriaal dient beter te worden gestructureerd.

Deskundigheidsbevordering

De schoolleiding stuurt de vakgroep aan maar volgt de leerplanrealisatie niet systematisch op. De vakgroepleden hebben uiteenlopende visies op een aantal onderwijskundige processen waardoor een gelijkgericht optreden gehypothekeerd wordt. De agenda van hun overlegmomenten is in hoofdzaak bepaald door organisatorische en materiële elementen van het onderwijsleerproces. Pedagogisch-didactische aspecten maken daar zelden deel van uit. Het volgen van nascholingen is leraargebonden en in hoofdzaak vakgericht.

Inbreuk(en) op regelgeving

Het naleven van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)

3.1.1.12 Huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso derde graad in de studierichting Verzorging (leerplan 2008/025)

Voldoet niet

De school bereikt de leerplandoelstellingen voor huishoudkunde in onvoldoende mate. Het aanbod is onvolledig en de evaluatiepraktijk is niet representatief voor de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De leraren van het specifiek gedeelte hebben de leerplandoelstellingen evenwichtig verdeeld over de vakken huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging. De doelstellingen worden gerealiseerd tijdens de lessen en in de stage.

De realisatie van de leerplandoelstellingen in de vakken is van wisselende kwaliteit. Voor huishoudkunde voldoet de leerplanrealisatie niet. Door een gebrek aan stabiliteit in de personeelsbezetting zijn verschillende doelstellingen binnen de taakcategorie 'zorgen voor woon- en leefklimaat' niet aangeboden. De leerplandoelstellingen m.b.t. het helpen bij de administratie van de zorgvrager, het ondersteunen van de veiligheid en fysieke integriteit, het instaan voor hygiëne in de woonomgeving en het instaan voor het milieu komen niet aan bod. De school kan niet aantonen dat de leerlingen de leerplandoelstellingen op het verwachte beheersingsniveau bereiken. Dit schooljaar doet de school een inhaalbeweging die evenwel nog niet voltooid is.

De doelstellingen toegekend aan de vakken opvoedkunde en verzorging komen met voldoende diepgang aan bod. Leraren realiseren een evenwicht tussen het aanbrenge van basiskennis en het inoefenen van vaardigheden en attitudes. De manier waarop dat gebeurt, verschilt tussen beide vakken.

Tijdens de lessen opvoedkunde staat het aanreiken van basiskennis centraal en wordt gewerkt aan de bewustwording van essentiële beroepsattitudes. Leerlingen krijgen doorheen de stage de gelegenheid om te groeien in de vaardigheden. In de lessen verzorging wordt het aanreiken van basiskennis afgewisseld met het aanbrenge en inoefenen van vaardigheidsgerichte doelstellingen. Daarbij is er aandacht voor de gepaste beroepsattitude. In beide vakken bewaken de leraren de diepgang tijdens de lessen door de leerlingen permanent te bevragen over stage-ervaringen. Aangebrachte inzichten krijgen hierdoor een praktijkgerichte duiding. Met deze aanpak voldoet het aanbod nipt aan het leerplanconcept dat de vakken als één geheel beschrijft. Tegelijk blijven er kansen onbenut om in de lessen een meer geïntegreerde aanpak te realiseren.

De school richt voornamelijk alternerende stages in, onder andere omwille van organisatorische redenen. Leerlingen krijgen ook de kans om twee weken blokstage te lopen. De invulling van de stage is een waardevolle schakel in het geheel van de opleiding. De stageopdrachten hebben een leerplangerichte en vakoverstijgende invulling. Ze zijn doordacht opgebouwd en de complexiteit van de opdrachten stijgt gradueel over beide jaren heen. Hierdoor biedt de stage leerlingen de kans om vaardigheidsgerichte competenties en attitudes die in de vakken zijn aangebracht in te oefenen in een betekenisvolle context en die verder uit te diepen. De begeleiding die leerlingen tijdens de stage en vanuit de vakken opvoedkunde en verzorging krijgen, draagt daar in belangrijke mate toe bij.

Voor de invulling van de geïntegreerde proef (GIP) zijn alle vakken uit het specifiek gedeelte betrokken. Ook de vakken expressie en project algemene vakken (PAV) leveren een bijdrage. Vanuit PAV krijgen de leerlingen ondersteuning voor de taalvaardigheden.

De GIP is degelijk uitgewerkt. Alle opdrachten zijn opgenomen in een handleiding waarin verwachtingen en richtlijnen vermeld zijn. De opdrachten zijn gerelateerd aan de verschillende vakken uit het specifiek gedeelte en sluiten nauw aan bij het beroepsprofiel. Leraren begeleiden de leerlingen en geven op regelmatige basis feedback. De proef omvat een praktisch luik waar leerlingen doorheen het schooljaar verschillende realiteitsgebonden praktijkopdrachten uitvoeren. Aan een van deze opdrachten is een theoretische opdracht gekoppeld. Daarin verdiepen leerlingen zich in de problematiek van een zorgvrager. In deze opdrachten reflecteren zij over de wijze waarop ze invulling kunnen geven aan de specifieke behoeften van deze zorgvrager.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De didactische keuken is uitgerust met de nodige basismaterialen en voldoet aan de minimale materiële vereisten van het leerplan. De klaslokalen voor verzorging en opvoedkunde zijn voorzien van een minimum aan informatiebronnen. De vaklokalen hebben een vakgerichte uitstraling en zijn uitgerust met de nodige ICT-apparatuur en projectiemateriaal. De integratie van ICT in het lesgebeuren is in beperkte mate aanwezig.

Evaluatiepraktijk

*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Omwille van hiaten in het curriculum is de evaluatie van het vak huishoudkunde onvolledig en dus niet valide. De school kan niet aantonen dat de leerlingen de doelstellingen evenwichtig en op het verwachte beheersingsniveau bereiken.

De evaluatiepraktijk voor opvoedkunde en verzorging is globaal genomen voldoende valide, evenwichtig en afgestemd op het vereiste beheersingsniveau. De doelstellingen voor beide vakken worden tijdens de lessen geëvalueerd aan de hand van toetsen en taken waar voornamelijk basiskennis getoetst wordt. Daarnaast worden vaardigheden op een procesmatige manier beoordeeld tijdens de lessen en de stage. De evaluatiecriteria waaraan deze vaardigheden getoetst worden zijn valide maar onvoldoende geëxpliciteerd en dus niet transparant. Omdat ook schoolse attitudes verrekend zijn in de procesevaluatie geeft het dagelijks werk een vertekend beeld van de mate waarin de leerlingen de te bereiken doelen reeds beheersen.

Hetzelfde geldt voor de stage. Stageopdrachten met een duidelijke leerplangerichte invulling vormen het uitgangspunt. Feedback van de mentor in het stageschrift is richtinggevend voor de beoordeling. Deze informatie is aangevuld met regelmatige stage-observatiegegevens door de leraren. De evaluatie van de stage gebeurt evenmin op basis van transparante evaluatiecriteria.

De evaluatie van de GIP voldoet. De verwachtingen en richtlijnen zijn duidelijk gecommuniceerd via een informatiebundel. Er zijn nog kansen om de evaluatiecriteria te verfijnen en sterker te relateren aan de leerplandoelstellingen.

Bij het begin van het schooljaar worden leerlingen en ouders schriftelijk geïnformeerd over klasafspraken, de geïntegreerde proef en de stage. Daarin is ook informatie over de evaluatie opgenomen waaruit blijkt dat leraren bij de evaluatiepraktijk sanctionerend kunnen optreden. Dit is strijdig met de schoolvisie en valt niet samen met de schoolcultuur die gericht is op begeleiding en ondersteuning. Het is ook in strijd met de regelgeving die stelt dat de school de strikte scheiding tussen een disciplinaire beoordeling en een studiebeoordeling dient te bewaken (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1°).

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

De lessen verlopen in een positief en ondersteunend klimaat met aandacht voor alle leerlingen. Leraren begeleiden en volgen leerlingen met zorg op.

De vakgroep maakt voor alle vakken gebruik van zelfontwikkeld studiemateriaal. Dat is in voldoende mate afgestemd op de beginsituatie van de leerlingen. Het materiaal is leerbevorderend. De opbouw is verzorgd en gestructureerd, het is voldoende toepassingsgericht opgevat en de te realiseren doelstellingen zijn erin opgenomen.

Leraren dagen leerlingen via gerichte taken, opdrachten en werkvormen uit om beroepsgerichte vaardigheden en attitudes te ontwikkelen tijdens de lessen en in de stage. Het bevorderen van zelf- en taakgestuurd leren vraagt nog de nodige aandacht. Er is slechts beperkte aandacht voor reflectie op eigen groei- en functioneren tijdens de lessen en de stage. Het OVUR-schema (oriënteren, voorbereiden, uitvoeren en reflecteren) dat leerlingen ondersteunt om methodisch en planmatig te leren werken ligt aan de basis van de meeste opdrachten. Het gebrek aan transparante evaluatiecriteria ondermijnt echter

deze strategie en hindert zelfsturing en reflectie op het eigen handelen. Het aanleggen van een groeiportfolio als ondersteuning voor het realiseren van de competenties m.b.t. het opbouwen van de eigen deskundigheid, conform het leerplan, zit nog in een aanvangsfase.

Nagenoeg alle leerlingen in de richting verzorging zijn anders- of Franstalig en hebben een achterstand voor het Nederlands als instructietaal. Leraren spelen hier tijdens de lessen op in. Het taalgebruik in het studiemateriaal is correct en toegankelijk. Niettemin zijn er nog onbenutte opportuniteiten om de doeltreffendheid van de taalontwikkeling op een structurele manier te ondersteunen.

Bij ondermaatse studieresultaten neemt de vakgroep haar opdracht ter harte en voorzien leraren remediëring. Het team ondersteunt leerlingen buiten de lessen en levert daarbij maatwerk. De invulling is nog te weinig gebaseerd op een diagnose van de reële problemen van de leerlingen.

Deskundigheidsbevordering <i>Overleg</i>	De deskundigheid en betrokkenheid van het team op de opleiding zijn hoog. De vakgroep overlegt regelmatig zowel formeel als informeel. De samenwerking binnen de vakgroep krijgt voornamelijk een organisatorische invulling. Inhoudelijke samenwerking en expertisedeling op het vlak van het aanbod, de evaluatie en de begeleiding kan de vakgroepwerking nog versterken.
Inbreuk(en) op regelgeving	Het naleven van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002).

3.1.1.13 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) in bso

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid	De visie en planning voldoen. De school heeft een beknopte eigen visie
Doelgerichtheid	uitgewerkt die aansluit bij de kenmerken van de leerlingenpopulatie, bij haar ligging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en bij haar kerntaak als beroepsopleider. Op basis hiervan bepaalt de school haar prioriteiten. De school heeft haar volledige VOET-werking twee keer in kaart gebracht sinds de invoering van de nieuwe eindtermen en screent haar acties ook tussentijds. De school toetst hierbij haar werking af aan de eindtermen en maakt een aangepaste planning op. Naast vakgebonden activiteiten en projecten, organiseert de school 'VOETendagen' om de eindtermen na te streven die volgens de eigen analyse minder aan bod komen. Momenteel zijn er in het overzicht en de planning van de school nog enkele hiaten wat betreft de gerichtheid op alle VOET en alle leerlingengroepen.
Ondersteuning	De school zorgt voor een voldoende breed draagvlak voor de VOET-werking door haar leraren vrij adequaat te ondersteunen. Het geheel van de VOET-werking wordt aangestuurd door twee coördinatoren. Zij maken analyses, geven feedback en zorgen voor de nodige ondersteuning, onder meer via het digitaal schoolplatform. Verder is er een coördinator per graad voor de graadgebonden activiteiten. Samen met een vertegenwoordiger per vakgroep, maken de coördinatoren deel uit van de werkgroep VOET. Het geheel van de organisatie zorgt voor een VOET-werking die representatief is voor de school. De interne schriftelijke communicatie is niet altijd helder.

Doeltreffendheid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt geregeld tot duidelijke conclusies en bijstellingen. De school stuurt zowel de beleidsmatige aanpak als de uitvoering van de VOET-werking bij. Om de inspanningsverplichting voor haar leerlingenpopulatie meer doelgericht in kaart te kunnen brengen, is de inventarisatie opgesplitst voor de 'harde' en de 'zachte' sector. De wijze van registreren is bijgestuurd, zowel voor de vakken als voor extra-murosactiviteiten. Dit maakt het mogelijk om de acties per structuuronderdeel en per leerjaar in kaart te brengen. De school evalueert frequent de uitvoering van de inspanningsverplichting aan de hand van overzichten per graad en stuurt bij aan de hand van een actieplan. Ze concretiseerde recentelijk haar werking op het vlak van leren leren en ICT in de eerste graad. De vakgroepen richten zich recentelijk op de VOET die voor hen essentieel zijn. De school wil immers meer nadruk leggen op de kwaliteit van de acties.
Ontwikkeling	Er zijn verschillende professionaliseringsinitiatieven. Deze hebben betrekking op de algemene aanpak van VOET. De school deed hiervoor in de verschillende fasen van haar werking een beroep op de pedagogische begeleiding. De school zorgt ook voor professionalisering met het oog op de prioriteiten die ze in de nabije toekomst plant.
Uitvoering Socioculturele samenleving	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. Alle eindtermen komen aan bod, maar de diepgang en de frequentie zijn ongelijk over de leerlingengroepen verdeeld. Een aantal activiteiten is gepland tijdens een thematische dag rond discriminatie die later op het schooljaar zal plaats vinden. Ook tijdens andere extra-murosactiviteiten wordt aandacht besteed aan eindtermen van deze context. Via de thematische aanpak in het project algemene vakken (PAV) worden onder meer de eindtermen in verband met waarden en normen en in verband met herinneringseducatie behandeld. Andere vakken uit de basisvorming en vakken uit het specifiek gedeelte leveren ook een bijdrage tot de realisatie van deze eindtermen, onder meer in verband met kunst en cultuur. In de 'zachte' sector gaat het dan vooral over het vak expressie.
Omgeving en duurzame ontwikkeling	Vrijwel alle eindtermen worden bij alle leerlingen met voldoende diepgang nagestreefd. De school levert tal van inspanningen die evenwel niet steeds op elkaar zijn afgestemd. Zo is er de milieudag, gekoppeld aan de werking rond Milieuzorg Op School (MOS). De vakoverschrijdende eindtermen van deze context worden op een systematische manier geïntegreerd binnen de thematische aanpak van project algemene vakken (PAV). Binnen dit kader vinden veel extra-murosactiviteiten plaats. De vakgroep PAV ontwikkelt nieuwe thema's met het oog op het nastreven van VOET. Ook andere vakken van de basisvorming en vakken van het specifiek gedeelte dragen bij tot deze VOET. Bij de vakken van de 'harde' sector gebeurt dit meestal in de vorm van concrete realisaties.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Behalve op de campus GO! Atheneum Emanuel Hiel te Schaarbeek organiseert de school onderwijsactiviteiten op de vestigingsplaats GO! Technisch Atheneum Victor Hortaschool te Evere en in het centrum leren en werken (CLW) Castor te Vilvoorde. Dit verslag over de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne' (BVH) heeft betrekking op de campus Emanuel Hiel (eerste graad A-stroom, aso en tso), de campus Victor Horta (bso) en de campus te Vilvoorde (CLW). Het CLW organiseert één opleiding in Anderlecht. Op deze vestigingsplaats werd geen controle BVH uitgevoerd omdat het centrum op 1 september 2014 een nieuw gebouw zal betrekken op een andere vestigingsplaats.

De school gaat de situatie op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne regelmatig na op al haar vestigingsplaatsen, maar ze is daarin nog onvolledig. Voor de beide campussen van het so is de milieuvergunning verlopen en dient ze hernieuwd te worden. De asbestinventaris werd niet geadviseerd en ondertekend door de arbeidsgeneesheer. Op enkele plaatsen ontbreken pictogrammen. De buitenspeelplaatsen zijn te klein voor het aantal leerlingen.

De lokale verantwoordelijke voor de campus Victor Horta geeft aan over weinig tijd te beschikken om zijn preventietaken waar te nemen. Uit de resultaten van controles door externe organisaties, de interne dienst en de externe dienst blijkt dat op deze campus een reeks tekorten werden opgemerkt die op het ogenblik van de doorlichting waren weggewerkt. Wat nog moet worden aangepakt, is echter slechts gedeeltelijk in de planning opgenomen en voor sommige verbeteracties zijn in de planningsdocumenten geen financiële middelen vermeld. Bestelformulieren worden hier niet systematisch ondertekend door de preventieadviseur. Op deze vestigingsplaats is de beschikbare ruimte in de werkplaats voor het studiegebied Koeling en warmte, onder andere ten gevolge van een uitbreiding van het studieaanbod, te klein ten opzichte van het aantal leerlingen. Een geschikt afvoersysteem voor de rookgassen van een reeks didactische opstellingen met gasbranders ontbreekt. Aan een aantal opmerkingen uit een gedateerd brandpreventieverslag werd tegemoet gekomen. Een brandpreventieverslag dat de huidige toestand van de infrastructuur op deze campus weergeeft, is echter niet beschikbaar. Volgens het laatste keuringsverslag is de elektrische hoogspanningsinstallatie niet conform de voorschriften. De inventaris van de producten met gevaarlijke eigenschappen is onvolledig. Er zijn onvoldoende urinoirs en toiletten. Het registreren van interventies in het kader van eerste hulp gebeurt nog niet optimaal.

In het CLW beschikt de lokale verantwoordelijke over voldoende tijd (3u) en zijn alle werken opgenomen in de planning. De bestelformulieren worden in het CLW systematisch ondertekend door de preventieadviseur. Op de campus te Vilvoorde (CLW) is men recent gestart met de renovatie van de gebouwen en lokalen. Deze is echter nog niet afgerond en moet zeker verder gezet worden. Op sommige plaatsen van de campus bestaat valgevaar ten gevolge van losse en verzakte tegels.

Aan de tekorten uit het brandpreventieverslag wordt gevolg gegeven. De inventaris van de gevaarlijke producten is niet actueel en onvolledig. Sommige MSDS-fiches ontbreken. Een lokaal waar producten zijn opgeslagen is onvoldoende verlucht. De milieuvergunning van het centrum verloopt in 2015 maar is opnieuw aangevraagd. De rookgasafzuiginstallatie van de lasinfrastructuur is ontoereikend in functie van het aantal leerlingen per klasgroep. Er zijn concrete plannen om de installatie uit te breiden en aan te passen. Men beschikt nog niet over een aparte slijpruimte of aangepaste voorzieningen om veilig te kunnen slijpen. Een afzuiginstallatie in de werkplaats 'airbrush' is in aanbouw. De leerlingen gebruiken niet altijd de persoonlijke beschermingsmiddelen.

De toiletten voor jongens en meisjes zijn gescheiden, maar deze zijn echter niet gescheiden met deze van het personeel. Er is geen aangepast toegankelijk toilet. Het sanitair is aan renovatie toe en de toegangsdeuren naar de gangen ontbreken waardoor er lichte geurhinder is in de gebouwen. Renovatiewerken zijn gepland in de volgende schooljaren.

Omwille van de tekorten op de campus Victor Horta en de campus te Vilvoorde krijgt de school een gunstig advies beperkt in de tijd voor de erkenningsvoorwaarde 'woonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringsmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	neen
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede alinea en 252, §1, b)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid De directie en de lerarenraad actualiseerden recent de schoolvisie op evaluatie in overleg met de vakgroepen en met de leerlingen. Zij concretiseerden deze visie in een heldere tekst, die is opgebouwd rond vier speerpunten: leerbevordering, competentieontwikkeling, transparantie en het aanreiken van extra kansen. De participatieve aanpak waarborgt het breed draagvlak bij het personeel. Jaarlijks bakenen de directie en de lerarenraad prioritaire actiepunten af met het oog op analyse en zo nodig bijsturing.

De evaluatie van vakattitudes is nog niet opgenomen in de schoolvisie. Deze evaluatie verloopt vakgroepafhankelijk, waardoor het aandeel in de totaalscore niet transparant is. Voor het evalueren van vakattitudes is er over het algemeen weinig aandacht.

Ondersteuning De directie en de lerarenraad concretiseerden de visie in transparante schoolbrede richtlijnen. Er gelden doelgerichte afspraken over het opstellen van toetsen en examens, de frequentie van de toetsen en examens, het aandeel van het dagelijks werk in het puntentotaal, het gewicht van de trimesters of semesters in het puntentotaal en de leerplangerichtheid van de evaluatie. Gemeenschappelijke examens voor parallelklassen en concrete afspraken over zowel beheersingsniveau als vraagvormen leiden tot gelijkgerichtheid binnen de vakgroepen. De leraren bewaken de taakbelasting van de leerlingen door grote toetsen en taken te registreren op het elektronisch leerplatform.

De implementatie van de evaluatiepraktijk wordt overgelaten aan de professionaliteit van de vakgroepen. Hierdoor ontstaan vakafhankelijke kwaliteitsverschillen.

Taakkaarten, evaluatiefiches en evaluatiecriteria waarborgen dat zowel de procesgerichte als de productgerichte evaluatie van de onderzoekscompetentie transparant en kwaliteitsvol verloopt.

Er zijn procedures uitgewerkt om de evaluatie en de leerbegeleiding systematisch aan elkaar te koppelen. Huiswerk- en leerbegeleiding in het open leercentrum, het seminarie 'leren leren' in de derde graad en diverse remediërende initiatieven van de vakgroepen concretiseren het formatieve aspect van de evaluatie.

De school neemt leer- en leefattitudes op in de evaluatie. Sommige vakgroepen hanteren hiervoor een objectief evaluatie-instrument, terwijl andere eerder subjectief te werk gaan. De leer- en leefattitudes maken tot 10 % van de totale evaluatie uit. Het schoolreglement vermeldt dit percentage niet, wat niet conform de schoolvisie op transparante evaluatie is. De delibererende klassenraad bewaakt onvoldoende formeel dat de evaluatie van deze attitudes geen impact heeft op de attestering.

Doeltreffendheid De directie ondersteunt de evaluatiepraktijk onder meer door een checklist voor het opstellen van examens en met een zelfevaluatie-instrument voor leraren. Zij volgt actief op of de interne richtlijnen worden nageleefd en of de vakgroepen gebruik maken van het elektronisch leerplatform om informatie over de evaluatie beschikbaar te stellen. De lerarenraad evalueert de jaarlijkse actiepunten op het einde van het schooljaar en stelt verbeterpunten voor. De school bewaakt het maximum toegelaten aantal evaluatiedagen.

De vakgroepen zijn verantwoordelijk voor het reflecteren over en het bijsturen van de evaluatiepraktijk. Zij maken een analyse van de examenresultaten en rapporteren daarover kwaliteitsvol. De oorzaken voor teleurstellende studieresultaten worden echter vaak bij de leerlingen gelegd. Niet alle vakgroepen gebruiken de evaluatie om het eigen pedagogisch-didactisch handelen efficiënt bij te sturen. Sommige vakgroepen bewaken het beheersingsniveau van de evaluatie onvoldoende. De meerderheid van de leerlingen bereikt de eindtermen en de leerplandoelen.

De communicatie met de leerlingen en hun ouders over de schoolse vorderingen is frequent en transparant. De school koppelt aan elk rapport een oudercontact waaraan alle ouders van minderjarige leerlingen participeren. De rapporten zijn doorgaans informatief. De leraren schrijven aanmoedigende commentaren gericht op vakinhoud, studiehouding en attitude. Sommige vakgroepen vermelden deelscores voor de verschillende vakinhouden. De klassenraad vult de vakcommentaren aan met een globale toelichting, maar vermeldt zelden de opvolging van de aangeboden remediëring. De school zette de eerste stappen om via het elektronisch leerplatform de leerlingresultaten voortdurend raadpleegbaar te maken voor ouders en leerlingen. Een meertalige brochure ondersteunt de ouders hierbij.

De rapportering over de eindresultaten is conform de regelgeving. Er is een correcte afhandeling van de processen-verbaal. De notulen van de delibererende klassenraad zijn volledig en de B- en C- attesten worden gemotiveerd. De school hanteert bewust geen deliberatiecriteria, maar dit stremt de gelijkgerichtheid van de delibererende klassenraden niet. De attestering spoort grotendeels met de referentiecijfers. In het aso kent de school echter meer B-attesten toe dan in vergelijkbare scholen het geval is. De school wil daarmee voorkomen dat leerlingen met zwakke resultaten een studierichting kiezen die zij niet aankunnen. De school maakt frequent gebruik van vakantietaken met mondelinge verdediging met het oog op toekomstgerichte remediëring.

Ontwikkeling De recente actualisering van de evaluatiepraktijk en de initiatieven van de lerarenraad maken de ontwikkelingsdynamiek op school- en op vakgroepniveau zichtbaar.

Het lerarenteam volgt geregeld nascholingen over evaluatie. Twee keer per jaar komt een groot deel van de leraren een halve dag bijeen om de externe nascholingen te multipliceren en om eigen voorbeelden van goede praktijk te delen.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Visieontwikkeling De school heeft een eigen schoolvisie ontwikkeld. Die is geworteld in het pedagogisch project van het gemeenschapsonderwijs. Daaraan heeft ze eigen accenten toegevoegd. De visie sluit nauw aan bij de kenmerken van het leerlingenpubliek: een multiculturele achtergrond, een vaak gebrekkige kennis van het Nederlands als gevolg van een anderstalige thuissituatie, meestal kansarm. De school ziet hierin een uitdaging voor het voeren van een kansenbevorderend beleid. Ze beoogt maximale leerwinst voor elke leerling. Tezelfdertijd wil ze kwaliteitsonderwijs bieden. Ze stelt hoge normen voorop en wil daarbij op een vernieuwende en creatieve wijze tewerk gaan. Ze wil zich opstellen als een leerlinggerichte, maar regelduidelijke school. Ze wenst prioritair aandacht te besteden aan het voeren van een taalbeleid Nederlands. De school heeft haar visie geconcretiseerd in specifieke visieteksten voor de vakoverschrijdende eindtermen, de leerlingenbegeleiding, het talenbeleid en de evaluatiepraktijk.

De school maakt haar visie grotendeels waar. Ze zet daarbij hoog in op de leerlingenbegeleiding en het uitwerken en implementeren van een taalbeleid Nederlands. Deze inspanningen dragen er ongetwijfeld toe bij dat de meeste leerlingen de leerplandoelstellingen bereiken. Toch slaagt ze nog niet volledig in haar opzet. Uit de analyse van de toets- en examenvragen van de doorgelichte vakken blijkt dat het beoogde beheersingsniveau van de vakinhouden niet altijd hoog ligt. De teleurstellende resultaten van de oud-leerlingen in het hoger onderwijs wijzen er eveneens op dat de school voorlopig nog niet de hoge normen bereikt die ze ambieert.

Leiderschap De dagelijkse schoolleiding berust bij de directeur die bijgestaan wordt door een adjunct-directeur en een pedagogisch coördinator die dagelijks met elkaar overleggen. Het directieteam heeft een gelijkgerichte visie op het pedagogisch project en de implementatie ervan. De schoolleiding is niet enkel begaan met de organisatorische aspecten van het schoolbeleid, maar neemt ook haar ondersteunende en stimulerende rol ten volle waar. Ze is vlot toegankelijk voor leraren en leerlingen. Maandelijks vergadert het directieteam met de vakgroepvoorzitters. Dit overleg vervult een belangrijke rol bij de aansturing van het onderwijskundig beleid. Dit orgaan geeft krachtige impulsen voor een dynamische invulling van de vakgroepwerking.

Besluitvorming Met het oog op de praktische uitvoering van een reeks beleidsopties zijn er verscheidene werkgroepen gevormd. Een groot deel van het personeel is lid van een of meer van deze werkgroepen en participeert op deze wijze aan het beleid. Bij de beleidskeuzes die de school maakt, speelt de lerarenraad een belangrijke rol. Zijn functie beperkt zich niet tot het opvolgen en het invullen van de schoolorganisatie en de pedagogisch-didactische krachtlijnen van de school, maar hij is vooral ook voortrekker bij het op gang brengen van onderwijsvernieuwingen. De doorstroming van informatie naar de personeelsleden gebeurt via het elektronisch leerplatform en de personeelsvergaderingen. De leerlingen kunnen hun stem laten horen in de leerlingenraad. Een leraar coacht hen daarbij. De leerlingenraad functioneert met wisselend succes. Door een gebrek aan belangstelling geraakte de raad vorig schooljaar maar moeizaam uit de startblokken. Voor de oprichting van een ouderraad is er weinig belangstelling bij de ouders. Om de ouders bij de besluitvorming te betrekken denkt de school eraan om hen voortaan een aantal vragen voor te leggen tijdens de oudercontacten. De schoolraad met daarin vertegenwoordigers van het personeel, de ouders en de lokale gemeenschap en het onderhandelingscomité met de vakbonden oefenen hun bevoegdheden uit in overeenstemming met de regelgeving.

Talenbeleid Door het hoog percentage leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands is een actief en structureel taalbeleid Nederlands een absolute prioriteit. De school zet hier zwaar op in. De uitwerking berust bij de twee taalcoördinatoren die ondersteund worden door een werkgroep. Het uitgetekende beleid is doelgericht en afgestemd op het heterogene en multiculturele leerlingenprofiel. De school gebruikt gevalideerde en eigen toetsen om de taalvaardigheidssituatie en de progressie van de leerlingen in kaart te brengen. Op basis van de toetsresultaten wordt een traject uitgestippeld waarbij de leerling intensief begeleid wordt. Zowel op klasniveau (via extra uren taalsteun en posterprojecten rond schooltaalwoorden) als met specifieke individuele ondersteuning (via huiswerkbegeleiding door eigen leraren en externe partners en individuele remediëring) worden de leerlingen met taalachterstand ondersteund. Het open leercentrum fungeert als taalatelier waar de leraren terecht kunnen voor didactisch materiaal en ondersteuning bij de talige uitbouw van hun lessen. Taalgericht vakonderwijs is dan ook het na te streven doel. Om het draagvlak hiervoor te verbreden organiseerde de werkgroep taalbeleid dit schooljaar een 'roadshow' bij de onderscheiden vakgroepen. Verder werden voor de gelijkgerichte talige aanpak van de onderzoekscompetentie dit schooljaar een reeks vakoverstijgende steekkaarten ontwikkeld. Tot slot ging dit schooljaar onder academische begeleiding een meerjarenproject van start ('onderzoekende school'), gericht op het verhogen van de leerwinst en de betrokkenheid van de leerlingen door middel van een doelgerichte didactische aanpak.

Kwaliteitszorg Het kwaliteitsdecreet stelt de school verantwoordelijk voor het onderzoeken en bewaken van de eigen kwaliteit. Op dit vlak doet de school ontegensprekelijk inspanningen. Zo verzamelt en analyseert ze gegevens over de in- en uitstroom van leerlingen, het spijbelgedrag en de attestering. Recentelijk voerde zij ook tevredenheidsonderzoeken uit bij de personeelsleden (2010-11), de ouders (2012-13) en de leerlingen (2013-14). Uit het onderzoek bij de personeelsleden werden werkpunten gedistilleerd, die aanleiding gaven tot een concreet actieplan. Voor de leraren die zich door de leerlingen willen laten evalueren, stelt de school evaluatieformulieren ter beschikking. Ook is er een evaluatieformulier voor leraren die zichzelf willen evalueren. Aan de hand van een sterkte-zwakteanalyse gingen de school en de vakgroepen recentelijk hun werking na. Gekoppeld aan het kader dat de inspectie hanteert, stelde de school onlangs voor elke component van dit kader een inventaris op van bevorderende en belemmerende factoren. Een van de meest opmerkelijke initiatieven was evenwel de bevraging tijdens het schooljaar 2010-11 van het lerarenteam over de redenen voor de negatieve studiehouding van de leerlingen. Het initiatief daartoe ging uit van de lerarenraad. Dit resulteerde in een concreet actieplan. Daarbij werden voor zeven resultaatsgebieden telkens een aantal doelstellingen vooropgesteld met daaraan gekoppelde acties die de school gespreid over een aantal schooljaren wilde bereiken. Recente initiatieven van de lerarenraad zoals de inspiratiebeurs voor de evaluatiepraktijk en de deelname aan het project 'onderzoekende school' dragen eveneens bij tot verdere kwaliteitszorg.

Hoewel de school op het vlak van kwaliteitszorg al heel wat acties onderneemt, is er nog ruimte voor verdere groei. Zo beschikt de school nog niet over een systeem van integrale kwaliteitszorg. De ontwikkeling van een globale visie op kwaliteitszorg, waarbij de school voor elk van de onderwijskundige processen een strategisch plan op middellange termijn ontwikkelt, doelen vastlegt, actieplannen ontwerpt en deze regelmatig evalueert en bijstuurt, kan een bijdrage leveren tot het verder uitdiepen van de kwaliteitszorg.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het creëren van een ondersteunend leer- en leefklimaat.
- Het engagement van het schoolteam.
- Het afstemmen van de schoolwerking op de behoeften van de leerlingenpopulatie.
- De doelgerichte ontwikkelingsdynamiek van de evaluatiepraktijk.
- Het ontwikkelen van doordacht cursusmateriaal voor verscheidene vakken.
- Het afstemmen van de leerbegeleiding op de noden van de leerlingen.
- De aanwending van het open leercentrum bij de ondersteuning van het leren.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het consequent hanteren van de schoolvisie als richtsnoer bij het vormgeven van de onderwijsprocessen.
- Het ondersteunend en stimulerend leidinggeven.
- De participatieve besluitvorming.
- Het uitbouwen en implementeren van het talenbeleid.
- Het aansturen van de vakgroepwerking.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het bewaken van het beheersingsniveau van de leerlingenevaluatie.
- Het verder integreren van leeractieve werkvormen in een aantal vakken.

Wat betreft het algemeen beleid

- Het uitbouwen van een kwaliteitszorgsysteem.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in aso derde graad in de studierichting Wetenschappen-wiskunde (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie voor Engels in bso tweede graad in de studierichtingen Hout en Basismechanica (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie voor het specifiek gedeelte in bso tweede graad in de studierichting Basismechanica (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie voor huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging in bso derde graad in de studierichting Verzorging (opvolging inspectie).
- De woonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leer- en werkomgeving op de vestigingsplaats Victor Horta (opvolging inspectie).

Wat betreft de regelgeving

- Het naleven op de vestigingsplaats Victor Horta (bso) van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling (codex so, art. 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002) (opvolging inspectie).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 2 BSO Hout	Engels	
Graad 2 BSO Basismechanica	Engels	specifiek gedeelte
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 BSO Verzorging		specifiek gedeelte

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **21-03-2017** opnieuw een controle uit.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Het inspectieteam stelde volgende inbreuk(en) vast:

Het naleven op de vestigingsplaats Victor Horta (bso) van de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen inzake het strikt scheiden van de disciplinaire beoordeling en de studiebeoordeling. (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002).

Om deze inbreuk(en) op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **21-03-2017** opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Luc MONDELAERS de inspecteur-verslaggever	C. ROSSENBACKER de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	